



T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ ŞİŞLİ HAMİDİYE ETFAİ
EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ
AİLE HEKİMLİĞİ KLİNİĞİ

ANNELERİN ANNE SÜTÜ ALGISI VE ANNE SÜTÜ
BANKACILIĞI HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ

Dr. Ceren Kadioğlu

(Tıpta Uzmanlık Tezi)

İstanbul, 2024



T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ ŞİŞLİ HAMİDİYE ETFAL
EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ
AİLE HEKİMLİĞİ KLİNİĞİ

ANNELERİN ANNE SÜTÜ ALGISI VE ANNE SÜTÜ
BANKACILIĞI HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ

Dr. Ceren Kadioğlu

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Beray Gelmez Taş
(Tıpta Uzmanlık Tezi)

İstanbul, 2024

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
TEŞEKKÜR	ii
SİMGE VE KISALTMALAR	iii
TABLolar.....	v
ÖZET	viii
1.GİRİŞ VE AMAÇ.....	1
2.GENEL BİLGİLER.....	3
2.1. ANNE SÜTÜ	3
2.2 ANNE SÜTÜNÜN FAYDALARI.....	4
2.2.1. Bebeğe Faydaları.....	4
2.2.2. Anneye Faydaları.....	4
2.2.3. Ekonomiye, Aileye, Topluma Faydaları	5
2.3. Anne Sütü İçeriği	5
2.3.1. Makro besinler	6
2.3.2. Mikro besinler	7
2.4 Kolostrum / geçiş sütü / matür süt	8
2.5. Anne Sütünün Sağılması.....	8
2.6. Anne Sütünün Saklanması.....	9
2.7. Anne Sütünün Yetersizliği	9
2. 8. Emzirme	10
2.8.1. Emzirmenin kesilmesi /ara verilmesi gereken durumlar:	10
2.8.2. Emzirmenin kesilmesi gerekmeyen durumlar:	10
2.9. DONÖR (BAĞIŞÇI) SÜTÜ	11
2.10. SÜTANNELİK	11
2.11. ANNE SÜTÜ BANKACILIĞI.....	11
2.11.1. Anne Sütü Bankası İşleyişi	12
2.11.2 Anne Sütü Bankacılığı Tarihçesi	12
2.11.3 Türkiye’de Anne Sütü Bankacılığı.....	13

3. GEREÇ VE YÖNTEM	14
3.1. ARAŞTIRMANIN ÖZELLİKLERİ	14
3.2. SOSYODEMOGRAFİK VERİ FORMU	14
3.3. ERİŞKİNLERİN ANNE SÜTÜ İLE İLGİLİ ALGI ÖLÇEĞİ.....	14
3.4. EVREN VE ÖRNEKLEM SEÇİMİ	14
3.5. İSTATİSTİKSEL ANALİZ.....	15
3.6. ETİK KURUL ONAYI	16
4. BULGULAR.....	17
5. TARTIŞMA.....	68
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	76
7. KAYNAKÇALAR.....	78
8. EKLER.....	82
ANKET FORMU	82

TEŞEKKÜR

Uzmanlık eğitimim boyunca bilgisi ve deneyimiyle her zaman desteğini hissettiğim, eğitimimde ve hayatımda değerli katkıları bulunan kıymetli hocam sayın Prof. Dr. Güzin Zeren Öztürk'e,

Tezimin yürütülmesinde bana yol gösteren, değerli fikirleri ile destek olan tez danışmanım Doç. Dr. Beray Gelmez Taş'a

Bilgi ve deneyimlerini bizimle paylaşan, her konuda yanımda olduklarını hissettiğim, anlayışlı ve hoşgörülü sevgili ablalarım kliniğimizin çok değerli uzmanlarıma,

Aile Hekimliği Kliniği'nde ve rotasyonlarda birlikte çalıştığım değerli hocalarıma, uzmanlarıma, asistan arkadaşlarıma ve diğer klinik çalışanlarına,

3 yıl boyunca beraber keyifle çalıştığım, asistanlık sürecimi güzel ve anlamlı kılan, sorularımı cevapsız bırakmayan, hem eğitimim hem hayatımda destekçim olan yol arkadaşlarım İpek Acar, Mine Erdoğan Duman ve Büşra Kaya İnal ile sevgili eşkıdemlerim ve değerli asistan arkadaşlarıma,

Varlığıyla her zaman kendimi şanslı hissettiren arkadaşlarım, Selen Türkaslan'a, Ceren Zengi'ye, Emel Karahan'a, Mervenur Bay'a,

Fikirleriyle yolumuza ışık tutan Mustafa Kemal Atatürk'e,

Tüm içtenliğimle sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Hayatım boyunca yanımda ve destekçim olan, doğruyu gösteren, iyiliğe yönlendiren ve beni cesaretlendiren sevgilerini her zaman hissettiğim annem Sibel Köroğlu, babam Mustafa Köroğlu ve abim Can Köroğlu ile her üyesi çok kıymetli biricik ailem;

Hayatıma neşe ve değer katan kıymetli arkadaşlarım,

Hayatımı daha anlamlı kılan, varlığı bana huzur ve güç veren, hayat arkadaşım, çok değerli eşim Anıl Kadioğlu ,

Biliyorum ki sizlerin sevgisi ve desteği hayatım boyunca güç kaynağım olacak. Sizlere varlığınız için teşekkür ederim.

Sevgi ve saygılarımla...

Ceren KADIOĞLU

SİMGE VE KISALTMALAR

AS: Anne sütü

ASB: Anne sütü bankası

ASA: Erişkinlerin Anne Sütü İle İlgili Algı leği

AAP : American Academy of Pediatrics

DS (WHO): Dünya Sağlık rgt; World Health Organization

CMV: Sitomemegalovirs

EBV: Epstein-Barr Virus

GIS: Gastrointestinal sistem

HSV: Herpes simpleks virüs

NEK: Nekrotizan enterokolit

SPSS: Statistical Package for Social Sciences

TNSA: Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması

TİİK: Türkiye İstatistik Kurumu

UNICEF: Birleşmiş Milletler ocuklara Yardım Fonu

TABLÖLAR

Tablo 1. Katılımcılara ait Demografik ve Çeşitli Özelliklerin Frekans Dağılımı (n=312).....	17
Tablo 2. Katılımcıların Anne Sütü ve Emzirme Sorularına Verdikleri Yanıtların Frekans Dağılımı (n=312).....	18
Tablo 3. Katılımcıların Süt Anneliği Sorularına Verdikleri Yanıtların Frekans Dağılımı (n=312).....	19
Tablo 4. Katılımcıların Anne Sütü Bankacılığı Sorularına Verdikleri Yanıtların Frekans Dağılımı (n=312).....	19
Tablo 5. Ölçekten Alınan Toplam Puanlara Ait Betimsel İstatistikler	21
Tablo 6. Ölçekten Alınan Toplam Puanlar ile Çeşitli Değişkenler Arasındaki İlişkiye Ait Korelasyon Sonuçları (n=312).....	21
Tablo 7. Katılımcılara ait Demografik ve Çeşitli Özelliklerin ASAÖ Toplam Puan Ortalamaları Açısından Karşılaştırılması (n=312).....	22
Tablo 8. Katılımcıların Anne Sütü ve Emzirme ile İlgili Değişkenlerin ASAÖ Toplam Puan Ortalamaları Açısından Karşılaştırılması (n=312)	23
Tablo 9. Katılımcıların Süt Anneliği ile İlgili Değişkenlerin ASAÖ Toplam Puan Ortalamaları Açısından Karşılaştırılması (n=312).....	25
Tablo 10. Katılımcıların Anne Sütü Bankacılığı ile İlgili Değişkenlerin ASAÖ Toplam Puan Ortalamaları Açısından Karşılaştırılması (n=312)	26
Tablo 11. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile Yaş Gruplarının Karşılaştırılması.	28
Tablo 12. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile Eğitim Durumu Karşılaştırılması .	30
Tablo 13. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile Çalışma Durumu Karşılaştırılması	32
Tablo 14. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile Aile Tipi Açısından Karşılaştırılması	34
Tablo 15. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile Çocuk Sayısı Açısından Karşılaştırılması	36
Tablo 16. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile İl Gebelik Yaşı Açısından Karşılaştırılması	38
Tablo 17. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Anne sütünü arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullandınız mı?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması	40

Tablo 18. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Çocuğunuz anne sütü aldı mı?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması	43
Tablo 19. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Emzirme süreniz nedir?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması	45
Tablo 20. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması	48
Tablo 21. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması	50
Tablo 22. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması	52
Tablo 23. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması	54
Tablo 24. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması	55
Tablo 25. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması	57
Tablo 26. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Sütanneliği duyduunuz mu?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması	59
Tablo 27. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Sütannelik hakkındaki düşünceniz?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması	60
Tablo 28. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Sütannelik yaptınız mı?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması	62
Tablo 29. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Çocuğunuzun sütanesi var mı?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması	63
Tablo 30. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması	64
Tablo 31. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması	65
Tablo 32. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması	66

Tablo 33. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması	66
--	----



ÖZET

Amaç: Bu çalışma ile annelerin anne sütü algısı ve anne sütü bankacılığı hakkındaki düşüncelerinin değerlendirilmesi ve bunlar arasındaki ilişkinin saptanması amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Şişli Hamidiye Etfal Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Aile Hekimliği polikliniğine 2 aylık süreçte başvuran en az bir çocuğu olan kadınlara veri toplama formu yüz yüze uygulanmıştır. Anket formunun ilk kısmında sosyodemografik verilerin yanı sıra annelerin anne sütü, emzirme ve anne sütü bankacılığı hakkındaki düşüncelerinin değerlendirildiği sorular ve ikinci kısmında “Erişkinlerin Anne Sütü İle İlgili Algı Ölçeği” soruları yer almaktadır. İstatistiksel analizler SPSS 25.0 programı ile yapılmıştır.

Bulgular: Çalışmamıza en az bir çocuğu olan 312 kadın katılmıştır. Katılımcıların yaş ortalamaları $38,82 \pm 10,42$ 'dir. “Erişkinlerin Anne Sütü İle İlgili Algıları”(ASAÖ) ölçeği uygulanan katılımcılarımızın ölçek toplam puan ortalamaları 129,58 olarak saptanmıştır. % 84,9'unun (265 kişi) lise ve üstü eğitim düzeyinde olduğu, %46,2'sinin (144 kişi) bir işte çalıştığı; %91'inin (284 kişi) çekirdek aile yapısına sahip olduğu, %50,6'sının (n=158) 2 çocuğu olduğu ve %51,9'unun (n=162) 25 yaş üstünde ilk gebeliğini yaşadığı belirlenmiştir. Katılımcıların %30,4'ü (95 kişi) anne sütü bankacılığını daha önce duyduğunu ve bu kişilerin %58,9'u (66 kişi) medya organları; %19,6'sı (22 kişi) ise sağlık çalışanları aracılığıyla bilgi edindiğini belirtti. Katılımcıların %46,5'inin (145 kişi) ASB için olumlu düşündüğü ve %54,2'sinin (169 kişi) ülkemizde ASB bulursa sütünü bağışlayacağı ve %53'ünün (168 kişi) ASB açılması halinde destek olacağı belirlenmiştir. Katılımcıların %37,8'i (118 kişi) ASB'den süt almak istemeyeceğini ve bunun sebebi olarak % 26,7' si kültürel faktörler ile dini sebepler; % 26,3'ü bulaşıcı hastalıklar; % 24,9'u yeterli bilgisi olmaması; %20,3' ü enfeksiyon riski ve %1,8'i diğer sebeplerden sütünü bağışlamaktan çekindiğini vurgulamıştır. %87,8'i (274 kişi) sütanneliği duyduğunu; %51,6'sı (161 kişi) sütannelik hakkında olumlu düşündüğünü; %12,5'i (39 kişi) sütannelik yaptığını ve %11,2'si (35 kişi) çocuğunun süt annesi olduğunu belirtmiştir. Sütannelik hakkında olumlu görüş bildirenlerin ASAÖ puanının daha yüksek olduğu görülmüştür. Çalışmamızda ASAÖ toplam puanı ile emzirme süresi ($p=0.029$) arasında anlamlı ilişki olduğu ve ASAÖ toplam puanı ile bebeğe ilk anne sütünü (ağuz, kolostrum) verilmesi arasında ($p=0.010$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Çalışmamızda emzirme eğitimi alınması ile emzirme süresi arasında anlamlı ilişki olduğu ve emzirme eğitimi almamış olanlar ile ASB hakkında bilgisi olmayanlar arasında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Anne sütünü artırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullanımının 50 yaş üstünde diğer yaş gruplarına göre daha az olduğu saptanmıştır ($p<0.001$). Analiz sonucumuza göre ASAÖ toplam puanı ile yaş, ilk gebelik yaşı, eğitim durumu, çalışma durumu, aile tipi, çocuk sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Sonuç: Çalışmamızda katılımcıların anne sütü algısının yüksek olduğunu ancak anne sütü bankacılığı hakkında birçoğunun bilgisinin olmadığını görmekteyiz. Sağlık alışanları olarak hastalarımıza emzirme ve anne sütü eğitimlerinin yanı sıra anne sütü bankaları hakkında da bilgi verilmesinin farkındalık oluşturulması açısından önemli olduğunu düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: anne sütü, anne st bankacılığı, emzirme



ABSTRACT

Aim: This study aims to evaluate mothers' perceptions of breast milk and their thoughts on breast milk banking, and to determine the relationship between these two aspects.

Materials and Methods: A data collection form was administered face-to-face to women with at least one child, who visited the Family Medicine clinic at Şişli Hamidiye Etfal Health Application and Research Center over a two-month period. The first part of the survey form included sociodemographic data as well as questions evaluating the mothers' thoughts on breast milk, breastfeeding, and breast milk banking. The second part contained questions from the "Adult Perception of Breast Milk Scale." Statistical analysis were performed using SPSS version 25.0.

Results: A total of 312 women with at least one child participated in our study. The average age of the participants was 38.82 ± 10.42 years. The mean total score of the "Adult Perception of Breast Milk Scale" (ASAÖ) for the participants was found to be 129.58. It was determined that 84.9% (265 women) had an education level of high school or above, 46.2% (144 women) were employed, 91% (284 women) lived in an immediate family, 50.6% (158 women) had two children, and 51.9% (162 women) had their first pregnancy after the age of 25. Of the participants, 30.4% (95 women) had heard of breast milk banking (ASB) before, with 58.9% (66 women) obtaining information from media sources and 19.6% (22 women) from healthcare professionals. It was found that 46.5% (145 women) had a positive outlook of ASB, 54.2% (169 women) would donate their milk if there were a milk bank in the country, and 53% (168 women) would support the establishment of a milk bank. Additionally, 37.8% (118 women) stated they would not want to receive milk from a milk bank, citing cultural and religious reasons (26.7%), fear of infectious diseases (26.3%), lack of sufficient information (24.9%), risk of infection (20.3%), and other reasons (1.8%). Furthermore, 87.8% (274 women) had heard of wet nursing, with 51.6% (161 women) having a positive opinion about it, 12.5% (39 women) having practiced wet nursing, and 11.2% (35 women) having had a wet nurse for their child. Those with a positive

viewpoint in regards to wet nursing had higher ASAÖ scores. A significant relationship was found between the total ASAÖ score and the duration of breastfeeding ($p=0.029$), as well as between the total ASAÖ score and the initial provision of colostrum to the baby ($p=0.010$). The study also found a compelling relationship between receiving breastfeeding education and the duration of breastfeeding, as well as a significant relationship between those who had not received breastfeeding education and those who were unaware of ASB. The use of supplementary foods or additional methods to increase breast milk was found to be less common in women over the age of 50 compared to other age groups ($p<0.001$). According to our analysis, there was no statistically significant difference between the total ASAÖ score and age, age at first pregnancy, educational status, employment status, family type, or number of children.

Conclusion: Our study shows that while the participants have a high perception of breast milk, many lack knowledge about breast milk banking. As healthcare professionals, we believe it is of utmost importance to provide patients with education on breastfeeding and breast milk, as well as information about breast milk banks, to erect awareness.

Keywords: breast milk, breast milk banking, breastfeeding

1.GİRİŞ VE AMAÇ

Anne sütü(AS) bebeklerin büyümesi ve gelişmesi için gerekli bütün besin maddeleri, sıvı ve enerjiyi içeren, doğal, sindirimi kolay ve en uygun besin kaynağıdır.(1) Süt çocuklarının ruhsal ve zihinsel gelişimine katkı sağladığı, kronik hastalıklar karşısında güçlendirdiği, hem bebeklik hem de ileriki dönemlerde bağışıklıklarını desteklediği, birçok enfektif ve alerjik rahatsızlığa karşı güçlü kıldığı ve iyileşmeyi hızlandırdığı bilinmektedir. (2)

Doğumdan 2 yaş bitimine kadar olan vakit infantın zihinsel gelişiminde, fiziksel büyümesinde ve sıhhatli bir yaşamın devamında önemlidir. (3) DSÖ ve UNİCEF doğum sonrası ilk saat içinde AS ile beslenmenin gerçekleştirilmesini; bebeklerin ilk 6 ay bir tek AS ile beslenmesini, 6-24 ay arası ek gıda desteği ile AS'ye devam edilmesini önermektedir. (4)

AS bebeğin sağlığında hayvansal süt, uygunsuz ek gıda ve formül mamaya göre birçok açıdan tartışmasız daha üstündür. (5) Fakat süt verme döneminde annenin vefatı, infantın memeyi reddetmesi, annenin emzirmeyi kabul etmemesi, sütünün kesilmiş olması, emzirme tekniğinin hatalı olması gibi sebepler bebeğin öz annesinin sütünü almasına engel olur. Bu gibi süttten yoksun kalma halleri GIS, immün ve nöromüsküler sistemlerde rahatsızlıklara sebebiyet verir. (5)

Bebeğe kendi annesinin sütüyle beslenemediği hallerde kendi annesinden başka bir kadının sütünün verilmesi gerekebilir. En faydalı ve ekonomik besin olarak görülen anne sütüne erişebilmenin bazı yolları da donör sütü, sütannelik ve dünyada hızla yaygınlaşan anne sütü bankası(ASB)'dir. (6) (7)

ASB'ler gönüllüler tarafından bağışlanan sütleri bankalarda toplamak, değerlendirme sürecinden geçirmek, gerekli testleri yapmak, işlenmesini ve depolanmasını sağlamak ve son olarak ihtiyaç sahiplerine dağıtmak ile görevli kuruluşlardır. (8) (9) Dünya genelinde ASB'lerin faaliyetleri ve sayıları her geçen gün artış göstermektedir. (5) Türkiye'de ise ASB kurulması yönündeki projeler üzerinde çalışılıyor olsa da henüz aktif olarak faaliyet gösteren bir ASB bulunmamaktadır. (9)

“Annelerin Anne Sütü Algısı ve Anne Sütü Bankacılığı Hakkındaki Düşünceleri” adlı çalışmamızda aile hekimliği kliniğine başvuran en az bir çocuğı olan 312 kadındaki anne sütü algısının saptanması, ASB hakkındaki düşüncelerinin değerdendirilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma ile anne sütü öneminin vurgulanması, kişilerin AS algısının artırılması, ASB hakkında bakış açısı kazandırmak ve gereklilik halinde donör sütünün değerdendirilmesi için farkındalık oluşturmak hedeflenmiştir.



2.GENEL BİLGİLER

2.1. ANNE SÜTÜ

Anne sütü (AS) yenidoğanın sıhhatli büyümesi ve uygun gelişimi için gereksinim duyduğu bütün besinleri sağlayan biyoyararlılığı fazla, hazmetmesi rahat, içeriği doğal ve sayısız faydası olan olağanüstü bir besin kaynağıdır. (1)

Doğumdan sonraki süreçte infantın hem fizyolojik hem psikososyal gereksinimlerinin sağlanması hem de anne-bebek arasında bağ kurulması açısından büyük önem taşımaktadır. (10)

Emzirme tüm çağlarda, birçok kültürde bebek beslenmesi için benzersiz bir yöntem olarak görülmüştür. Günümüzde de bu görüş savunulmaktadır. (2) Emzirmenin bebek sağlığı için çok sayıda faydası bulunur. Bebeğe faydalarının yanında anne sağlığı açısından da önem taşır.(11) Emzirme süreci boyunca kimi zaman bebekten kimi zaman anneden sebebi emzirmenin toplam süresi ve ilk 6 ay bir tek AS verilmesi gerekliliği olumsuz etkilenebilmektedir. (12) Bebeklerin çoğu sağlığı için en uygun yöntem olan kendi anne sütü ile beslenebilse de bazen emzirmenin mümkün olmadığı hallerde (annenin ölümü, HIV+ anne, enfeksiyonlar vb.) AS harici beslenme yöntemlerine başvurulabilmektedir. Bu gibi vaziyetlerde optimale oldukça yakın olan başka bir annenin sütüdür. Başka annenin sütüne ulaşabilmek için ASB'lerden alınan sütler, gönüllülerden alınan donör (bağışçı) sütleri ve geleneksel bir yöntem olan sütannelik yollarına başvurulabilir. (9)

ASB'ler bir başka annenin sütünün planlı ve kontrollü şekilde bebeğe verilmesi için güvenli bir yol olarak görülür. DSÖ'nün tavsiyesi formül mama kullanımından ziyade ASB aracılığıyla bebeklere maternal süt imkanı sağlanmasıdır. (13) ASM ve hastaneler gibi sağlık kurumlarında ebeveynler ile iletişim halinde olan hekim, ebe, hemşire gibi biz sağlık çalışanları tarafından laktasyonun önemi hastalara sık sık hatırlatılmalıdır. ASB hakkında ebeveynlerin bilinçlendirilmesi, gerek halinde alınabilecek donör sütlerden bahsedilmesi önemlidir. (6) AS ile ilgili bilgilendirmeler yapılması ve danışmanlık verilmesi sadece annelere yönelik değil her yaştan her

kültürden kadın-erkek tüm bireyleri kapsamalıdır. Gelecekte ebeveyn olacakların bu konuda bilincini artırmak için çaba gösterilmelidir. (14)

2.2 ANNE SÜTÜNÜN FAYDALARI

2.2.1. Bebeğe Faydaları

- Enfeksiyonların birçoğunu önler.
- İmmuniteyi kuvvetlendirir.
- Aşı etkisini artırır, antikör seviyesini yükseltir.
- Bebek ani ölümlerinin azalmasında etkilidir.
- Prematürelerde görülen nekrotizan enterokolit için koruyucudur.
- Bilişsel gelişime olumlu katkıları vardır.
- Astım ve alerji sıklığını azaltır.
- EBV ile ilişkisi olan lösemi, lenfoma oranını azaltır.
- Diş, diş eti, çene gelişiminde pozitif anlamda etki sağlar.
- Göz sağlığına ve görme keskinliğine olumlu etkisi vardır. (15)
- İnflamatuar bağırsak hastalıklarının riskini azaltır.(16)
- Artan emzirme süresi çölyak oranlarını düşürür.(17)

2.2.2. Anneye Faydaları

- Emzirme ile kanama azaldığı için demir eksikliği anemisi de azalmaktadır.
- Emzirme esnasında salgılanan oksitosin hormonu uterusun kasılı olarak normal haline dönmesini sağlar.
- Laktasyonel amenore etkisiyle kontrasepsiyona katkıda bulunur.
- Uzun emzirme postnatal kilo vermeyi kolaylaştırır.
- Meme, over, endometriyum kanserlerinin oranını azaltır.
- Osteoporozda koruyucudur. (15) (18)

- Emzirme esnasındaki tensel temas hem anne hem yenidoğanı sakinleştirir ve emzirme annelerin doğum sonrası gelişen depresyonunu azaltmaktadır. (19) (20)

2.2.3. Ekonomiye, Aileye, Topluma Faydaları

- Hastalanma sıklığını azalttığından reçete sayısı ve hastane yatışı da azalır böylece sağlık alanındaki giderleri ve iş gücü kaybını azaltmış olur. (21)
- AS maliyetsiz olduğu için ekonomiktir. Mamalar is günümüzde oldukça yüksek fiyatlıdır. Mamaya ayrılan bütçe hem aile hem ülke ekonomisini olumsuz etkiler. (22)
- AS ile beslenmiş bebeklerin mama tüketimi ciddi oranda düşmektedir bu sayede AS ile plastik ambalaj atığı oluşmayacağından ileriki dönemde yaşanacak çevre kirliliğine bir miktar katkı sağlanmış olur. (1) (20)
- Emziren kadınların çocukları daha az hastalık geçireceğinden iş yerinden izin alma sürelerinin daha kısa olduğu saptanmıştır. İşteki performansın artmasını sağlar. (23)
- Emzirme ile sağlıklı gelecek inşa edilir. Faydaları nesiller boyu devam eder. (24)

AS bebek, aile ve toplum için birçok faydası olan eşsiz bir beslenme yöntemidir.

2.3. Anne Sütü İçeriği

AS'nin içeriğini çok kıymetli kılan özelliği her bebeğe göre içeriğinin değişiklik göstermektedir. İnfantın doğum haftasına, ağırlığına, prematüre olmasına ve sindirim sistemi gibi özelliklerine göre bileşimi değişmektedir. Normal zamanında veya prematüre doğum yapmış kadınların sütlerinin farklılığı 1. ayın sonuna kadar devam eder sonraki süreçte fark görülmemektedir. (1) Formül mamalar her ne kadar geliştirilse ve anne sütüne benzetilmeye çalışılsa da bugüne dek anne sütüyle aynı değerde bir besin maddesi üretilenmemiştir. (3)

AS'nin bileşimi besinsel içerik ile biyoaktif içerik olmak üzere 2 şekilde sınıflandırılmaktadır. Makro besinler (yağ, protein, karbonhidrat) ve mikro besinler

(mineral, vitamin) besinsel içeriğini oluşturmaktadır. Makro besinler bebeğe, anneye, beslenmeye ve emzirme durumuna göre farklı yapılarda olabilmektedir. Biyoaktif içerik yeni doğmuş bebeğe besin sağlamasının yanında patojen organizmalarla savaşan biyoaktif ajanları da bulundurur.(25)

Bebeğin özelliklerine göre değişen anne sütünün içeriği annenin diyeti ve depolarından sağlanır. Bileşenlerinin %1'i proteinden ; %3.8'i yağdan ; %7'si laktozdan ve çoğunluğu %87'si sudan meydana gelir (26)

2.3.1. Makro besinler

a. Karbonhidrat

AS'nin karbonhidrat komponenti laktozdur. Laktoz; galaktoz ile glikozun birleşiminden oluşur. AS'nin laktozu inek sütü laktoz miktarına oranla daha çoktur. Galaktoz ile lipitlerin bir araya gelmesiyle oluşan molekül beynin gelişiminde rol alır. (27) Basit bir sindirimi olan laktoz iyi bir kan şekeri düzenleyicidir. Aynı zamanda kalsiyumun emilimini düzenler, kemik mineralizasyonunda ve gelişiminde önemlidir. Galaktozun lipitlerle bir araya gelmesiyle oluşan bileşen beynin gelişimine katkı sağlar. (28)

b. Protein

AS içeriğinin 3'te 1'i kazein ve 3'te 2'si whey proteinidir. Zamanla sütte kazein artmakta, whey azalmaktadır. İnek sütüne kıyasla daha kolay sindirilen protein türü wheydir. (26) AS'de yüksek oranda glutamik asit ve taurin aminoasitleri bulunurken; alerjik olan ve inek sütü içeriğinde bulunan beta-laktoglobülin AS'de bulunmamaktadır. Taurin hücre zarının yapısının bütünlüğünü sağlar ve retina hasarına karşı koruyucudur. (20) Ayrıca yapısındaki lizozim, interlökin ve Ig'ler gibi proteinler antienfektif, antiinflamatuvar özellikler kazandırır. (29)

c. Yağ

Trigliseritler, AS yağ içeriğinin büyük miktarını meydana getirir. AS için gerekli enerjinin yarısını bu yağ bileşimi karşılar. Bileşimindeki alfa linoleik, linoleik ve araşidonik asitler nöronal sistem ve göz sağlığını olumlu şekilde etkilemektedir. Yenidoğanda doygunluk hissi yaratan laktasyon sonuna doğru artan yağ oranıdır. AS'nin inek sütüne kıyasla yağ oranı fazladır. (10) (30)

2.3.2. Mikro besinler

a. Mineraller

İnek sütünde mineraller ile kalsiyum anne sütüne göre nispeten daha fazladır. Kalsiyum ve çinkonun emilimleri annenin sütünde daha iyidir. AS'den alınan demirin yaklaşık yarısı emilirken besinlerden alınan demirin emilimi için bu oran çok daha düşüktür. (20)

b. Vitaminler

D-K vitaminleri dışındaki vitaminler anne sütünde yeterli miktarda bulunmaktadır. Bu iki vitaminin ek takviye olarak alınması gerekir. Aksi halde K vitamini eksikliği kanamaya sebep olabilmektedir. A-C vitaminleri ise ilk aylarda yeterli oranlarda AS'de bulunmaktadır. (20) Bu sebeple infantta demir eksikliği anemisini önlemede ilk 6 ay AS alımı çok önemlidir. (10)

c. Sıvı

AS'nin %90'a yakını sıvıdır bu sebeple bebek AS aldığı sürece 6 ay su dahil hiçbir sıvıya ihtiyaç duymaz. Annenin diyeti AS'nin tadını etkilemektedir. Bebek ek gıdaya geçiş sürecinde bu tat farklılıklarından etkilenmektedir. (31)

d. Biyoaktif İçerik

AS'de bağışıklığı güçlendiren, antiinflamatuvar etkileri olan ve büyüme gelişmeden sorumlu sitokin, hormon, enzim, büyüme faktörü, antikor gibi biyoaktif komponentler ile immün sistem ajanları da bulunmaktadır. (31)

2.4 Kolostrum / geçiş sütü / matür süt

Kolostrum (ağuz) pospartum zaman diliminde 4.-5. güne dek sekrete edilen süte verilen isimdir. Matür süte göre yüksek miktarlarda protein, klor, sodyum, magnezyum, içerirken; yağ, laktoz, kalsiyum, potasyum, enerji miktarı daha düşük oranlardadır. A-E vitaminini, çinko ve eser elementleri yüksek miktarda bulundurur. Sarı rengini ise yapısındaki β -karotenden almaktadır. (32) Kolostrum öyle değerlidir ki yenidoğan ememeyecekse bir damlanın bile ziyan olmaması için pompa değil elle sağma önerilmektedir. (33)

Yapısındaki anti patojen bakterilerin aracılığıyla yeni doğanı enfeksiyona karşı savunur. Gastrointestinal sistem mikroorganizma florasına fayda sağlayarak bebeğin immünitesini hayatı boyunca olumlu etkiler. Laksatif etkisiyle sarılığa karşı koruyucudur. (34)

Geçiş sütü olarak isimlendirilen süt kolostrum sekresyonundan sonraki 15. Güne dek üretilen süttür.

Matür yani olgun süt olarak isimlendirilen süt ise geçiş sütünden sonra üretilip emzirme devam ettiği sürece devam etmekte olan süttür. (32)

2.5. Anne Sütünün Sağılması

Yenidoğanın memeyi reddetmesi, bebek veya annesinin rahatsızlığı sebebiyle emzirmenin sağlanamaması, memenin tıkanıklığı, memenin başının çöküklüğü gibi vaziyetlerde veya çalışan annenin işe giderken bebeğe sütünü bırakması gerektiği hallerde sütün sürekliliğini sağlamak, sızıntının önüne geçmek, beslenme düzenini bozmamak amacıyla sütün sağılması gerekebilir. (32)

Yer zaman ayrımı olmadan rahatlıkla yapılmasından dolayı elle sağma en uygun olanıdır. “C” şeklinde meme alt ve üstten desteklendikten sonra iki parmakla sıkma-serbest bırakma tekniği uygulanır. Yaklaşık 100 ml süt için 20 dakika civarı sağma gereklidir. (35) Emzirme esnasında anne acı hissediyorsa uygun olmayan bir durum vardır. (36)

2.6. Anne Sütünün Saklanması

Sütün bozulmaması ve özelliklerini yetirmemesi için uygun şekilde saklamak önemlidir. Bebeğin bir öğününde alacağı yaklaşık miktarlarda (150-300 ml) ; oda ısısında 3 saat, buzdolaplarında 3 gün, dondurucularda 3 ay süreyle muhafaza edilebilir. Tercihen cam saklama kapları minimum 5 dk kaynatıldıktan sonra kullanılmalı ya da özel süt saklama poşeti tercih edilmelidir. Saklanırken üzerine sağıldığı tarih ve saat not edilmeli ve tarihe uygun şekilde öncelikli olarak ilk sağılmış süt verilmelidir. Donmuş süt ılık suda bekletilip sonrasında verilir ve eridikten sonra dondurucuya asla girmemelidir. (26)

2.7. Anne Sütünün Yetersizliği

Genel olarak annelerin yakınma sebebiütünün yetersiz oluşudur. Ancak annelerin %95’ten fazlasınınütünün bebek beslenmesinde yeterli olduğuna dair çalışmalar vardır. (28) Laktasyonun yetersizliğini; tartı alım azlığı ve idrar miktarında azalma olmasından anlayabiliriz. Doğumunun 2. haftasında doğumdaki tartısına ulaşması, kilo alımının ayda 500 gramdan fazla olması laktasyonun yeterli olduğunu göstermektedir. Bebeğin memede uzun kalması, dışkılama azlığı, kuru ve sert dışkılama, sık emme isteği veya meme reddi ve huzursuzluk, sıkça ağlaması da bize yeterli olmayan laktasyonu düşündürmelidir. Bunlar gibi durumlarda sık sık tartı kontrolü önerilmektedir. Laktasyon yetersiz ise annenin kaygı düzeyi, memenin gelişimindeki bozukluk değerlendirilmeli, annenin beslenmesi, sigara, ilaç, alkol kullanımı sorgulanmalı, bebekte anomali gibi sebep olabilecek faktörler araştırılmalıdır. (10) Laktasyonun yetersizliğini önlemek için ebeveynlere gelişebilecek olumsuz durumlarla (mastit, meme reddi gibi) ilgili ikazlar yapılmalı emzirme konusunda anneler eğitilmeli ve destek sağlanmalıdır. (37)

2. 8. Emzirme

Emzirmek anne ile infantın sağlığı açısından ciddi önem taşır. Anneyi meme, endometriyum gibi kanser türlerine, osteoporoz gibi hastalıklara karşı korumakla birlikte kontrasepsiyon için doğal bir yöntemdir. (11) Emzirmeyi 1989 senesinde Birleşmiş Milletler insan hakları olarak tanımıştır. Bu konuda toplum bilinçlendirilmeli, gerekli eğitimler sağlanmalıdır. (38)

Bebek uygun şekilde ve sık sık emzirilerek anne sütü miktarında artış sağlanır. Doğru yöntem ile emzirmeyle memenin başında oluşabilecek sorunların önüne geçilir. Annelere emzirme konusunda danışmanlık sağlanması gereklidir. Danışmanlık sırasında annenin bebeği emzirme şekli sorulmalı gerekirse uygulamalı olarak göstermesi istenmelidir. Emzirme konusunda varsa hatalar düzeltilmeli doğrusu konusunda anne ve yanındakiler bilgilendirilmelidir. (39)

2.8.1. Emzirmenin kesilmesi /ara verilmesi gereken durumlar:

İnfant için öncelikli beslenme tercihimiz AS olsa da kimi durumlarda bu mümkün olmayabiliyor.

- Ağır psikolojik rahatsızlıklarda (psikoz vb.)
- Annede sepsis gibi ağır hastalık varsa,
- Kemoterapi, radyoterapi ve bazı ilaçların (radyoaktif iyot-131, anti-epileptik gibi) alınması sırasında,
- Aktif tüberküloz olan annelerde (basil negatife dönene dek),
- Annenin HİV + olması halinde (beslenme problemi yaşanan gelişmemiş ülkeler veya HİV endemik bölgelerde emzirmeye öneriliyor)
- Memede HSV-1 lezyonu aktif olarak bulunması halinde lezyon geçene dek,
- Galaktozemi, MSUD (Akçaağaç şurubu hastalığı) veya bunun gibi metabolik hastalıklarda emzirmenin kesilmesi gerekir. (28) (39)
-

2.8.2. Emzirmenin kesilmesi gerekmeyen durumlar:

- Annenin hepatit B-C enfekte veya taşıyıcı olması durumunda,
- mastit veya meme absesinde varsa,
- CMV ya da rubella olan annelerde emzirmenin kesilmesi gerekmesi de dikkatli olunmalıdır.

Anneden onam formu alınıp, aileye gerekli bilgilendirme yapılmalıdır. (28) (39)

2.9. DONÖR (BAĞIŞCI) SÜTÜ

Bir kadının gönüllü olarak ya da ücret karşılığında ihtiyacı olan bir bebeğe verdiği süte verici/ bağışçı veya donör sütü denmektedir. Bu süt ASB’de işlemlerden geçerek alıcıya ulaştırılır. (40) DSÖ ve UNİCEF’e göre eğer kadının kendi bebeğini emzirmesine engel bir durum varsa donör (verici) sütünün ASB aracılığıyla alınarak infanta verilmesi uygun görülmektedir. AAP ise tüm prematürelerin bir şekilde AS alması gerektiğini, eğer kendi annesinden alamazsa pastörize edilmiş olan gönüllü bir donörün (bağışçının) sütünün yenidoğana verilebileceğini önermektedir. (41)

2.10. SÜTANNELİK

Bir bebeği beslerken en optimal uygulama yenidoğana kendi annesinin sütünü vermektir. Sadece insanlar değil diğer memelilerin de bu şekilde yavrusunu beslediği görülmektedir. Bu en uygun, en doğal besleme şekli olsa da kimi durumlarda bebeğe kendi AS verilememektedir. Bazı sebeplerden ötürü kendi annesini ememeyen bebeklerde ihtiyacın karşılanması için sütannelik yöntemiyle başka bir kadının sütü verilebilmektedir. Bu şekilde de yeni doğanın süt ihtiyacı karşılanabilir. (3)

Sütannelik asırlardır var olan ve geçmişten günümüze süren geleneksel bir yöntemdir. (42) Kontrolsüz olarak sütanneliğin uygulaması yerine AS bağışı için gönüllü kadınların sütleri alınıp devlet himayesinde resmi kurumlar tarafından birtakım kontrollere tabii olarak testleri yapıldıktan sonra sütün ihtiyaç sahibi aileye ulaştırılması daha güvenilir bir uygulamadır. (3)

2.11. ANNE SÜTÜ BANKACILIĞI

Emzirme dönemindeki kadınların gönüllü olarak bağışlanan sütlerinin toplanarak işlendiği, süreç boyunca izlendiği, depolandığı ve dağıtımının gerçekleştiği merkezlere anne sütü bankası (ASB) ismi verilmiştir. (43) Doğum ağırlığı düşük ya da prematüre olan bebeklere; annesinin mastektomi gibi sebeplerden ötürü sütü oluşmamış ya da enfeksiyonlardan sebepli anne sütü verilememiş veya annesi ölmüş yeni doğanlara başka bir kadının sütüne erişme imkanı ASB'ler ile sağlanmaktadır. (44)

Yapılan birtakım çalışmada ASB yoluyla süt temin edilen yenidoğan ve prematürelerde NEK, besin intoleransı ve sepsisin görülme sıklığında azalmanın yanında hastane yatış süreleri de kısalmıştır.(13)

ASB'ler ihtiyaç durumunda ulaşılmasının rahat olacağı bir merkezde ya da hastanede konumlanabilmektedir. ASB'nin bünyesinde hemşire, doktor, enfeksiyon kontrol birimi, laktasyon danışmanı/ uzmanı, büro destek personeli, tıbbi direktör görev üstlenir. Düzenli olarak biraraya gelen bu ekip tarafından bilgiler kaydedilmekte, planlamalar ve çalışmalar organize edilmektedir. (9)

AS'nin faydasına yönelik araştırmaların çoğalması ve iletişim ağlarının genişlemesiyle birlikte AS paylaşımı giderek yaygınlaşmaktadır. Süt paylaşımı için ASB'ler en kurumsallaşmış ve doğru uygulamalarla en güvenli olan seçenektir. (5)

2.11.1. Anne Sütü Bankası İşleyişi

Gönüllü olan donör anne birtakım sağlık kontrollerinden geçirildikten sonra engel durum yoksa sütü alınır ve uygun sıcaklıklarda buzdolaplarında muhafaza edilir. Donör sütü uygun şekilde ASB'ye ulaştırılır ve ASB'de donduruculara konur. Süt çözündükten sonra pastörize edilir ve sonrasında bakteriyolojik kültür taramaları yapılır. Gerekli testleri yapılan, kontrollerden geçirilmiş süt ihtiyacı olan bebeklere ulaştırılır. (5) (45)

2.11.2 Anne Sütü Bankacılığı Tarihçesi

1909'da Theodor Escherich'in E.Coli'yi bulmasıyla annesinin sütünü yeterli alamamış infantlarda ölümlerin arttığı görülmüş olup Viyana'da ilk süt bankası açılmıştır. 1919'da ise Kuzey Amerika'da faaliyete geçmiş, 1930-1940 döneminde Avrupa geneline yayılmıştır. (46) İlk kurulduğu dönemlerde bebekler verici kişiler tarafından herhangi bir test yapılmadan emzirilmiş ya da vericiden alınan sütler plansızca ihtiyacı olanlara dağıtılmıştır. 1960'larda formül mamanın, 1980'lerde AIDS'in yaygınlaşmasına bağlı olarak bir kısım süt bankasının kapatılmasına sebebiyet vermiştir. İleriki yıllarda süt bankalarının daha planlı ve düzenli kuruluşlar olmasını sağlayacak olan Anne Sütü Bankaları Birlikleri (HMBANA: Human Milk Banking Association of North America) oluşturulmuştur. (9)

Günümüzde Türkiye'de aktif faaliyette olan ASB bulunmamaktadır. Brezilya, Kanada, İtalya, ABD, Hindistan, Kore, Avusturya gibi ülkelerde yaygın olarak faaliyet göstermektedir. (7) (46)

2.11.3 Türkiye'de Anne Sütü Bankacılığı

Türkiye'de süt bankacılığı 2011'den itibaren Sağlık Bakanlığı tarafından dikkate alınmaktadır. Uzun süre gündemde kalmış olsa da gerek eleştiriler gerek altyapı eksikliğinden dolayı pek ilerleme kaydedilememiştir. (47)

Tarama testlerinin yetersiz oluşu ve güven problemleri, dini konulardaki şüphe, vericilerin kimlik bilgilerinin yetersizliği, sağlık çalışanlarının desteğinin yetersiz oluşu, pastörizasyon esnasındaki problemler, finansal meseleler, kayıt sistemindeki aksaklıklar, verici ve alıcı annelerin çocuklarının farklı yaşta olması, süt bankaları hakkındaki bilgi eksikliği ülkemizde bu bankaların kurulmasına engel sebeplerden bazılarıdır. Sağlık Bakanlığı'nın bu konudaki açıklamasında bankalar için alt yapı çalışmaları yapılacağını güvenilirliğin artırılması için faaliyetlerde bulunulacağını belirtmiştir. Sütanne merkezlerinin oluşturulması da ülkemiz için gündemde olan konulardan biridir.(9) Ankara'da ve İzmir'de yeni süt bankalarının açılması hedeflenmektedir. (46)

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN ÖZELLİKLERİ

Çalışma tek merkezli, kesitsel, tanımlayıcı ve ankete dayalı niteliktedir. Çalışmaya Şişli Hamidiye Etfal Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Aile Hekimliği Polikliniğine herhangi bir sebeple başvuran ve çalışmaya katılmayı kabul eden en az bir çocuğu olan kadın bireyler dahil edilmiştir. Katılımcıların sözel onamları alındıktan sonra katılımcılara sosyodemografik verilerin yanı sıra anne sütü, anne sütü bankasına ilişkin düşünceleri değerlendirmek için oluşturulan anket formu ve “Erişkinlerin Anne Sütü İle İlgili Algı Ölçeği” yüz yüze görüşerek uygulanmıştır. Anket formu araştırmacının kendisi tarafından oluşturulmuştur.

3.2. SOSYODEMOGRAFİK VERİ FORMU

Çalışmaya katılan bireylere yaş, eğitim durumu, çalışma durumu, aile tipi, çocuk sayısı, ilk gebelik yaşı ile ilgili sorular sorularak bilgi edinilmiştir

3.3. ERİŞKİMLERİN ANNE SÜTÜ İLE İLGİLİ ALGI ÖLÇEĞİ

2016 yılında Özge EREN ve Prof. Dr. Nursan ÇINAR tarafından geliştirilen Erişkinlerin Anne Sütü İle İlgili Algı Ölçeği kullanılmıştır. Toplumun AS ve emzirme ile ilgili eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi ve toplumun AS ve emzirme hakkında daha bilinçli olmasına katkı sağlamak amacıyla geliştirilen ölçek 30 olumlu maddeden oluşmaktadır. 5’li likert tipi ölçekte her bir madde 1’den 5’e kadar puanlanmakta olup puanlar yanıtlarına göre değişmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 30, en yüksek puan 150’dir.

3.4. EVREN VE ÖRNEKLEM SEÇİMİ

Araştırma Şişli Hamidiye Etfal Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Aile Hekimliği polikliniğine iki aylık süre zarfında herhangi bir sebeple başvuran, ankete

katılmayı kabul eden katılımcılar ile yürütülmüştür. Örneklem büyüklüğü %95 güven aralığı ile hesaplanarak 291 kişi olarak belirlenmiştir. En az bu rakama ulaşmaya çalışılacaktır.

Araştırmaya dahil edilme kriterleri:

- 1- En az bir çocuğu olan kadın bireyler
- 2- Çalışmaya katılmayı kabul eden kişiler
- 3- İletişim problemi olmayan kişiler

Araştırmaya dahil edilmeme kriterleri:

- 1- Çocuğu olmayan kadın bireyler
- 2- Çalışmaya katılmayı kabul etmeyen kişiler
- 3- İletişim problemi bulunan kişiler

3.5. İSTATİSTİKSEL ANALİZ

Tüm istatistiksel analizler IBM SPSS sürüm 25.0 (SPSS Inc., Chicago, Illinois, ABD) kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tablolarda sürekli değişkenler medyan(min-maks) ve $Ort \pm SS$ olarak verilmiştir. Kategorik değişkenler sayı (n) ve yüzde (%) şeklinde sunulmuştur.

Çalışmanın sürekli verileri normallik varsayımları açısından incelendiğinde, Skewness ve Kurtosis değerlerinin standart hatalarına bölümlerinden elde edilen değerlerin $\pm 3,29$ eşik değer aralığında olmasından dolayı normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir (Mayers, 2013). Ayrıca veri seti saçılım ve histogram grafikleri bakımından da incelenerek normal dağılıma uygunluğu kontrol edilmiştir. Ölçek toplam puanları ve çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek için parametrik testlerden pearson korelasyon testi kullanılmıştır. Ölçek toplam puanları ile katılımcıların çeşitli değişkenleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek üzere 2 gruplu değişkenler için parametrik testlerden Independent Samples t testi uygulanmıştır. Ölçek toplam ile katılımcıların çeşitli değişkenleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek üzere 3 ve üzeri gruba sahip değişkenler için One-

Way ANOVA testi uygulanmıştır. Gruplar arasında anlamlı fark çıkması durumunda, anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla post-hoc testlerinden Bonferroni testi tercih edilmiştir. Kategorik değişkenlerin karşılaştırılması için Chi-Square test kullanılmıştır. $p < 0.05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. Ölçek toplam puanının yordayan değişkenlerin belirlenmesi için çok değişkenli lineer regresyon yapılmıştır. (48) (49)

3.6. ETİK KURUL ONAYI

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Etik Kurul Başkanlığı tarafından 16/01/2024 tarihli ve 4252 protokol onay numarası ile etik kurul onayı alınmış olup, Ek-1’de sunulmuştur.

4. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde gerçekleştirilen “Erişkinlerin Anne Sütü ile İlgili Algı Ölçeği” toplam puanından elde edilen verilerin istatistiksel sonuçlarına ait bulgulara yer verilmiştir. İlk kısımda katılımcıların demografik ve çeşitli değişkenlere ilişkin frekans dağılımlarına, ikinci bölümünde ise katılımcıların anne sütü algısı ölçeğinden aldıkları puanların demografik değişkenler açısından karşılaştırılmasına ve çeşitli değişkenlerin kendi aralarında karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara ait Demografik ve Çeşitli Özelliklerin Frekans Dağılımı (n=312)

Değişkenler	n veya Medyan (Min-Maks)	% veya Ort.±SS
Yaş (yıl)	36,0 (23,0-65,0)	38,82±10,42
Yaş grup		
18-30 yaş	68	21,8
31-40 yaş	130	41,7
41-50 yaş	64	20,5
50 yaş üstü	50	16,0
Eğitim durumu		
Lise altı	47	15,1
Lise ve üstü	265	84,9
Çalışma durumu		
Çalışıyor	144	46,2
Çalışmıyor	168	53,8
Aile tipi		
Çekirdek aile (Anne, baba ve evlenmemiş çocuklar)	284	91,0
Geniş aile	28	9,0
Çocuk sayısı		
1 çocuk	112	35,9
2 çocuk	158	50,6
3 ve daha fazlası	42	13,5
İlk gebelik yaşı	26,0 (16,0-40,0)	25,73±4,62
25 yaş ve altı	150	48,1
25 yaş üstü	162	51,9

n=Sayı, %=Frekans, Medyan=Ortanca, Min=Minimum, Maks=Maksimum, Ort=Ortalama, SS=Standart sapma,

Tablo 1’de katılımcıların demografik değişkenlerine ilişkin frekans dağılımı verilmiştir. Analiz sonucuna göre katılımcıların %21,8’i (n=68) 18-30 yaş, %41,7’sinin (n=130) 31-40 yaş, %20,5’i (n=64) 41-50 yaş arasında ve %16’sı (n=50)

50 yaş üstü olduğu görüldü. %84,9'unun (n=265) lise ve üstü mezuniyete sahip olduğu, %53,8'inin (n=168) çalışmadığı, %91,0'ının (n=284) çekirdek aile tipi olduğu, %50,6'sının (n=158) 2 çocuğu olduğu ve %51,9'unun (n=162) 25 yaş üstünde ilk gebeliğini yaşadığı belirlenmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Anne Sütü ve Emzirme Sorularına Verdikleri Yanıtların Frekans Dağılımı (n=312)

Değişkenler	n	%
Anne sütünü arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullandınız mı?		
Evet	145	46,5
Hayır	167	53,5
Çocuğunuz anne sütü aldı mı?		
Evet	303	97,1
Hayır	9	2,9
Emzirme süreniz nedir?		
6 aydan az	46	14,7
6 ay- 2 yıl arası	204	65,4
2 yıldan fazla	62	19,9
Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?		
Evet	87	27,9
Hayır	225	72,1
Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?		
Evet	204	65,4
Hayır	108	34,6
Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?		
Evet	291	93,3
Hayır	21	6,7
Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?		
İlk 1 saat içinde	210	67,3
1-24 saat arasında	86	27,6
24 saatten sonra	16	5,1
Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?		
Anneye bağlı sebepler (enfeksiyon, sütün gelmemesi, lohusa depresyonu, doğuma bağlı komplikasyon vs.)	43	34,7
Bebeğe bağlı sebepler (meme reddi vs.)	27	21,8
Diğer (hastaneye bağlı sebepler, anne ve bebek buluşmasının gecikmesi vs.)	54	43,5
Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?		
Evet	139	44,6
Hayır	173	55,4

n=Sayı, %=Frekans, Medyan=Ortanca, Min=Minimum, Maks=Maksimum, Ort=Ortalama, SS=Standart sapma,

Tablo 2’de katılımcıların anne sütü ve emzirme ile ilgili değişkenlere verdikleri yanıtların frekans dağılımı verilmiştir. Analiz sonucuna göre katılımcıların %53,5’inin (n=167) anne sütünü arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullanmadığı, %97,1’inin (n=303) çocuğunun anne sütü aldığı, %65,4’ünün (n=204) emzirme süresinin 6 ay- 2 yıl arasında olduğu, %72,1’inin (n=225) emzirme konusunda eğitim almadığı, %65,4’ünün (n=204) emzirme konusunda ailesinden/çevresindeki kişilerden destek aldığı, %93,3’ünün (n=291) bebeğin ilk anne sütünü verdiği, %67,3’ünün (n=210) ilk 1 saat içerisinde emzirdiği, %43,5’inin (n=54) diğer nedenlerden dolayı ilk bir saat içerisinde emziremediği ve %55,4’ünün (n=173) çocuğuna ilk 6 ay anne sütü hariç bir şey vermediği belirlenmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Süt Anneliği Sorularına Verdikleri Yanıtların Frekans Dağılımı (n=312)

Değişkenler	n	%
Sütanneliği duydunuz mu?		
Evet	274	87,8
Hayır	38	12,2
Sütannelik hakkındaki düşünceniz?		
Olumlu düşünüyorum	161	51,6
Kararsızım	99	31,7
Olumsuz düşünüyorum	52	16,7
Sütannelik yaptınız mı?		
Evet	39	12,5
Hayır	273	87,5
Çocuğunuzun sütannesi var mı?		
Evet	35	11,2
Hayır	277	88,8

n=Sayı, %=Frekans, *Cevaplar çoklu yanıt şeklinde alınmıştır.

Tablo 3’te katılımcıların sütanneliği ile ilgili değişkenlere verdikleri yanıtların frekans dağılımı verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre katılımcıların %87,8’inin (n=274) sütanneliğini daha öncesinde duyduğu, %51,6’sının (n=161) sütanneliği hakkında olumlu düşündüğü, %87,5’inin (n=273) daha öncesinde sütanneliği yapmadığı ve %88,8’inin (n=277) çocuğunun sütannesinin olmadığı saptanmıştır.

Tablo 4. Katılımcıların Anne Sütü Bankacılığı Sorularına Verdikleri Yanıtların Frekans Dağılımı (n=312)

Değişkenler	n	%
-------------	---	---

Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?		
Evet	95	30,4
Hayır	217	69,6
Eğer anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz varsa nereden bilgi aldınız?*		
Aile hekiminizden	8	7,1
Medya organlarından	66	58,9
Sağlık çalışanlarından (doktor, hemşire vs.)	22	19,6
Yakın çevrenizden	16	14,3
Toplam	112	100,0
Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?		
Olumlu düşünüyorum	145	46,5
Kararsızım	108	34,6
Olumsuz düşünüyorum	59	18,9
Ülkemizde anne sütü bankası bulursa sütünüzü bağışlar mıydınız?		
Evet	169	54,2
Kararsızım	76	24,4
Hayır	67	21,5
Ülkemizde anne sütü bankası bulursa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?		
Evet	91	29,2
Kararsızım	103	33,0
Hayır	118	37,8
Eğer anne sütü bankasından anne sütü almayı düşünmüyorsanız sebebi nedir?*		
Yeterli bilgin olmaması	54	24,9
Kültürel ve dini sebepler	58	26,7
Bulaşıcı hastalıklar	57	26,3
Enfeksiyon gelişme riski	44	20,3
Diğer	4	1,8
Toplam	217	100,0
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?		
Evet	168	53,8
Kararsızım	102	32,7
Hayır	42	13,5

n=Sayı, %=Frekans, *Cevaplar çoklu yanıt şeklinde alınmıştır.

Tablo 4’te katılımcıların ASB hakkındaki sorulara verdikleri yanıtların frekans dağılımı verilmiştir. Analiz sonucuna göre katılımcıların %30,4’ünün (n=95) anne sütü bankacılığı hakkında bilgisinin olduğu, anne sütü bankacılığı hakkında bilgisi olanların sırasıyla en çok; %58,9’unun (n=66) medyadan, %19,6’sının (n=22) sağlık çalışanlarından, %14,3’ünün (n=16) yakın çevresinden ve %7,1’inin (n=8) aile hekiminden bilgi aldığı saptanmıştır.

Katılımcıların %46,5'inin (n=145) anne sütü bankacılığı hakkında olumlu düşündüğü, %54,2'sinin (n=169) ülkemizde anne sütü bankacılığı olsa sütünü bağışlayacağı belirlenmiştir.

Katılımcıların %37,8'inin (n=118) ülkemizde anne sütü bankacılığı olsa gerekmesi halinde bebeği için süt almayacağı, süt almayacağını belirtenlerin sırasıyla en çok; %26,7'sinin (n=58) Kültürel ve dini sebepler, %26,3'ünün (n=57) bulaşıcı hastalıklar, %24,9'unun (n=54) yeterli bilgisinin olmaması, %20,3'ünün (n=44) enfeksiyon gelişme riski ve %1,8'inin (n=4) diğer sebeplerden dolayı gerekmesi halinde anne sütü bankacılığında süt almayacağı saptanmıştır.

Katılımcıların %53'inin (n=168) ülkemizde anne sütü bankası açılması durumunda destekleyeceğini belirtmiştir.

Tablo 5. Ölçekten Alınan Toplam Puanlara Ait Betimsel İstatistikler

Değişkenler	n	Min.	Maks.	Ort.	SS
ASAÖ Toplam	312	60,00	150,00	129,58	17,73

n=Sayı, %=Frekans, Medyan=Ortanca, Min=Minimum, Maks=Maksimum, Ort=Ortalama, SS=Standart sapma,

Tablo 5'te katılımcıların ölçekten aldıkları toplam puanların minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir.

Tablo 6. Ölçekten Alınan Toplam Puanlar ile Çeşitli Değişkenler Arasındaki İlişkiye Ait Korelasyon Sonuçları (n=312)

		ASAÖ Toplam	Yaş (yıl)	İlk gebelik yaşı (yıl)
ASAÖ Toplam	r	1		
	p			
Yaş (yıl)	r	0,085	1	
	p	0,134		
İlk gebelik yaşı (yıl)	r	-0,079	0,019	1
	p	0,162	0,733	

*Korelasyon 0,05 düzeyinde anlamlıdır (Pearson korelasyon testi), ** Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlıdır (Pearson korelasyon testi)

Tablo 6'da katılımcılara uygulanan ölçekten alınan toplam puanlar ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişki pearson korelasyon analizi ile gösterilmiştir. Bu analiz sonucuna ASAÖ toplam puanı ile yaş (yıl) ($r=0.085$, $p=0.134$) ve ilk gebelik yaşı (yıl) ($r=-0.079$, $p=0.162$) karşılaştırılmış ve istatistiki anlamlı ilişki görülmemiştir.

Tablo 7. Katılımcılara ait Demografik ve Çeşitli Özelliklerin ASAÖ Toplam Puan Ortalamaları Açısından Karşılaştırılması (n=312)

Değişkenler	n	ASAÖ Toplam
Yaş grup		Ort.±SS
1)18-30 yaş	68	131,56±15,68
2)31-40 yaş	130	126,67±18,13
3)41-50 yaş	64	131,06±18,67
4)50 yaş üstü	50	132,60±17,5
F=		2,104
p=		0.100
Post-Hoc=		-
Eğitim durumu		Ort.±SS
Lise altı	47	129,36±17,47
Lise ve üstü	265	129,63±17,81
t=		-0,094
p=		0.925
Çalışma durumu		Ort.±SS
Çalışıyor	144	48,14±9,11
Çalışmıyor	168	47,57±8,17
t=		0,119
p=		0.906
Aile tipi		Ort.±SS
Çekirdek aile (Anne, baba ve evlenmemiş çocuklar)	284	129,94±17,29
Geniş aile	28	125,96±21,74
t=		1,133
p=		0.258
Çocuk sayısı		Ort.±SS
1)1 çocuk	112	127,47±19,88
2)2 çocuk	158	131,08±16,28
3)3 ve daha fazlası	42	129,62±16,71
F=		1,356
p=		0.259
Post-Hoc=		-
İlk gebelik yaşı		Ort.±SS
25 yaş ve altı	150	130,57±16,96
25 yaş üstü	162	128,67±18,43
t=		0,946
p=		0.345

t=Independent samples t test, F=One Way ANOVA, Post-Hoc=Bonferroni, p<0.05

Tablo 7’de katılımcıların demografik değişkenleri ile ASAÖ toplam puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre ASAÖ toplam puanı ile yaş grup (F=2.104, p=0.100), eğitim durumu (t=-0.094, p=0.925), çalışma durumu (t=0.119, p=0.906), aile tipi (t=1.113, p=0.258), çocuk

sayısı ($F=1.356$, $p=0.259$) ve ilk gebelik yaşı ($t=0.946$, $p=0.345$) arasında istatistiki ilişki yoktur.

Tablo 8. Katılımcıların Anne Sütü ve Emzirme ile İlgili Değişkenlerin ASAÖ Toplam Puan Ortalamaları Açısından Karşılaştırılması (n=312)

Değişkenler	n	ASAÖ Toplam Ort.±SS
Anne sütünü arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullandınız mı?		
Evet	145	128,63±16,57
Hayır	167	130,41±18,70
t=		-0.883
p=		0.378
Çocuğunuz anne sütü aldı mı?		
Evet	303	130,23±16,94
Hayır	9	108,00±29,25
t=		2,268
p=		0.052
Emzirme süreniz nedir?		
1)6 aydan az	46	124,04±22,71
2)6 ay- 2 yıl arası	204	129,75±16,55
3)2 yıldan fazla	62	133,18±16,59
F=		3.585
p=		0.029
Post-Hoc=		1<3
Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?		
Evet	87	131,68±16,88
Hayır	225	128,78±18,02
t=		1.297
p=		0.196
Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?		
Evet	204	130,44±16,06
Hayır	108	127,97±20,52
t=		1.087
p=		0.279
Bebeginize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?		
Evet	291	130,27±16,93
Hayır	21	120,05±25,11
t=		2.575
p=		0.010
Bebeginizin ilk emzirilme zamanı?		
1)İlk 1 saat içinde	210	130,32±17,32
2)1-24 saat arasında	86	128,57±17,21
3)24 saatten sonra	16	125,38±25,13

F=		0.773
p=		0.463
Post-Hoc=		-
Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?		Ort.±SS
1)Anneye bağlı sebepler (enfeksiyon, sütün gelmemesi, lohusa depresyonu, doğuma bağlı komplikasyon vs.)	43	128,14±15,62
2)Bebeğe bağlı sebepler (meme reddi vs.)	27	127,74±18,23
3)Diğer (hastaneye bağlı sebepler, anne ve bebek buluşmasının gecikmesi vs.)	54	128,26±19,18
F=		0,008
p=		0.992
Post-Hoc=		-
Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?		Ort.±SS
Evet	139	126,99±18,03
Hayır	173	131,68±17,26
t=		-2,339
p=		0.020
t=Independent samples t test, F=One Way ANOVA, Post-Hoc=Bonferroni, p<0.05		

Tablo 8’de katılımcıların anne sütü ve emzirme ile ilgili değişkenlerin ASAÖ toplam puanı ile karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre ASAÖ toplam puanı ile “Emzirme süreniz nedir?” Sorusu arasında istatistiksel fark görülmemiştir (F= 3.585, p=0.029). Emzirme süresi 2 yıldan fazla olan katılımcıların diğer gruplara kıyasla ASAÖ toplam puanı daha yüksek bulunmuştur. Yapılan Bonferroni Post-Hoc analizi sonucuna göre emzirme süresi 6 aydan az olanlar ile 2 yıldan fazla olanlar arasında (p=0.024) istatistiki anlamlı ilişki görülmüştür.

ASAÖ toplam puanı ile “Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?” Sorusu arasında istatistiki anlamlılık vardır (t=2.575, p=0.010). Bebeğine ilk anne sütünü verenlerin vermeyenlere kıyasla ASAÖ toplam puanı daha yüksektir.

ASAÖ toplam puanı ile “Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?” sorusu arasında istatistiki anlamlı bir ilişki saptanmıştır (t=-2.339, p=0.020). Çocuğuna ilk 6 ay anne sütü harici bir şey vermeyenlerin verenlere kıyasla ASAÖ toplam puanı daha yüksek bulunmuştur.

ASAÖ toplam puanı ile “Anne sütünü arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullandınız mı?” Sorusu (t=-0.883, p=0.378), “Çocuğunuz anne sütü aldı mı?” Sorusu

($t=2,268$, $p=0.052$), “Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?” Sorusu ($t=1.297$, $p=0.196$), “Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?” Sorusu ($t=1.087$, $p=0.279$), “Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?” Sorusu ($F=0.773$, $p=0.463$) ve “Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?” Sorusu ($F=0.008$, $p=0.992$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 9. Katılımcıların Süt Anneliği ile İlgili Değişkenlerin ASAÖ Toplam Puan Ortalamaları Açısından Karşılaştırılması (n=312)

Değişkenler	n	ASAÖ Toplam
Sütanneliği duydunuz mu?		Ort.±SS
Evet	274	130,08±16,96
Hayır	38	126,01±22,50
t=		1.077
p=		0.287
Sütannelik hakkındaki düşünceniz?		Ort.±SS
1)Olumlu düşünüyorum	161	132,53±15,67
2)Kararsızım	99	128,20±17,14
3)Olumsuz düşünüyorum	52	123,12±22,56
F=		6.178
p=		0.002
Post-Hoc=		1>3 0.002
Sütannelik yaptınız mı?		Ort.±SS
Evet	39	129,74±15,07
Hayır	273	129,56±18,11
t=		0.068
p=		0.946
Çocuğunuzun sütannesi var mı?		Ort.±SS
Evet	35	129,57±16,86
Hayır	277	129,59±17,87
t=		-0.005
p=		0.996

t=Independent samples t test, F=One Way ANOVA, Post-Hoc=Bonferroni, $p<0.05$

Tablo 9’da katılımcıların sütanneliği ile ilgili değişkenlerinin ASAÖ toplam puanı açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre ASAÖ toplam puanı ile “Sütannelik hakkındaki düşünceniz?” Sorusu arasında istatistiksel farklılık saptanmıştır ($F=6.178$, $p=0.002$). Sütanneliği hakkında olumlu düşünenlerin diğer gruplara kıyasla ASAÖ toplam puanı daha yüksek bulunmuştur. Yapılan Bonferroni Post-Hoc analizi sonucuna göre sütanneliği hakkında olumlu düşünenler ile olumsuz düşünenler arasında ($p=0.002$) istatistiksel anlamlı farklılık görülmüştür.

ASAÖ toplam puanı ile “Sütanneliği duydunuz mu?” Sorusu ($t=1.077$, $p=0.287$), “Sütannelik yaptınız mı?” Sorusu ($t=0.068$, $p=0.946$) ve “Çocuğunuzun sütannesi var mı?” Sorusu ($t=-0.005$, $p=0.996$) karşılaştırılmış ve istatistiki ilişki saptanmamıştır.

Tablo 10. Katılımcıların Anne Sütü Bankacılığı ile İlgili Değişkenlerin ASAÖ Toplam Puan Ortalamaları Açısından Karşılaştırılması (n=312)

Değişkenler	n	ASAÖ Toplam
Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?		Ort.±SS
Evet	95	129,37±17,69
Hayır	217	129,68±17,79
t=		-0.144
p=		0.886
Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?		Ort.±SS
1)Olumlu düşünüyorum	145	133,35±15,53
2)Kararsızım	108	125,27±18,67
3)Olumsuz düşünüyorum	59	128,24±19,29
F=		6.892
p=		0.001
Post-Hoc=		1>2
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?		Ort.±SS
1)Evet	169	132,63±15,22
2)Kararsızım	76	123,84±19,85
3)Hayır	67	128,42±19,52
F=		6.877
p=		0.001
Post-Hoc=		1>2 0.001
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?		Ort.±SS
1)Evet	91	134,92±16,03
2)Kararsızım	103	128,20±16,57
3)Hayır	118	126,68±19,14
F=		6.223
p=		0.002
Post-Hoc=		1>2 1>3
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?		Ort.±SS
1)Evet	168	132,24±16,00
2)Kararsızım	102	123,71±19,06
3)Hayır	42	133,26±17,86
F=		8.810
p=		<0.001

Post-Hoc=

1>2
2<3

t=Independent samples t test, F=One Way ANOVA, Post-Hoc=Bonferroni, p<0.05

Tablo 10’da katılımcıların anne sütü bankacılığı ile ilgili değişkenlerin ASAÖ toplam puanı açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre ASAÖ toplam puanı ile “Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?” Sorusu arasında istatistiki anlamlı fark saptanmıştır (F=6.892, p=0.001). Anne sütü bankacılığı hakkında olumlu düşünenlerin diğer gruplara kıyasla ASAÖ toplam puanı daha yüksek bulunmuştur. Yapılan Bonferroni Post-Hoc analizine göre anne sütü bankacılığı hakkında olumlu düşünenler ile kararsız olanlar arasında (p=6.892, p=0.001) istatistiksel ilişki saptanmıştır.

ASAÖ toplam puanı ile “Ülkemizde ASB bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?” Sorusu karşılaştırılınca anlamlı fark görülmüştür (F=6.877, p=0.001). Ülkemizde ASB bulunsa sütümü bağışlarım diyenlerin diğer gruplara kıyasla ASAÖ toplam puanı daha yüksek bulunmuştur. Yapılan Bonferroni Post-Hoc analizine göre ülkemizde ASB bulunsa sütümü bağışlarım diyenler ile kararsızım diyenler arasında (p=0.001) istatistiksel anlamlılık saptanmıştır.

ASAÖ toplam puanı ile “Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?” Sorusu arasında istatistiksel anlamlı farklılık saptanmıştır (F=6.223, p=0.002). Ülkemizde ASB bulunsa bebeğim için süt alırım diyenlerin diğer gruplara kıyasla ASAÖ toplam puanı daha yüksek bulunmuştur. Yapılan Bonferroni Post-Hoc analizi sonucuna göre Ülkemizde ASB bulunsa bebeğim için süt alırım diyenler ile kararsızım diyenler arasında (p=0.023) ve evet diyenler ile hayır diyenler arasında (p=0.002) istatistiki anlamlı farklılık görülmüştür.

ASAÖ toplam puanı ile “Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?” Sorusu karşılaştırıldığında anlamlı fark görülmüştür (F=8.810, p<0.001). Ülkemizde ASB açılma durumunda desteklemem diyenlerin diğer gruplara kıyasla ASAÖ toplam puanı daha yüksek bulunmuştur. Yapılan Bonferroni Post-Hoc analizi sonucuna göre Ülkemizde ASB açılma durumunda desteklerim diyenler ile kararsızım diyenler arasında (p<0.001) ve kararsızım diyenler ile hayır diyenler arasında (p=0.008) istatistiki farklılık saptanmıştır.

ASAÖ toplam puanı ile “Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?” Sorusu arasında ($t=-0.144$, $p=0.886$) istatistiki ilişki görülmemiştir.

Tablo 11. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile Yaş Gruplarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Yaş grup				p
	18-30 yaş (n=68)	31-40 yaş (n=130)	41- 50 yaş (n=64)	50 yaş üstü (n=50)	
Anne sütünü arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullandınız mı?					
Evet	29 (42,6)	73 (56,2)	31 (48,4)	12 (24)	<0.001^a
Hayır	39 (57,4)	57 (43,8)	33 (51,6)	38 (76)	
Çocuğunuz anne sütü aldı mı?					
Evet	68 (100)	126 (96,9)	62 (96,9)	47 (94)	0.217 ^b
Hayır	0 (0)	4 (3,1)	2 (3,1)	3 (6)	
Emzirme süreniz nedir?					
6 aydan az	11 (16,2)	14 (10,8)	8 (12,5)	13 (26)	0.269 ^a
6 ay- 2 yıl arası	45 (66,2)	90 (69,2)	42 (65,6)	27 (54)	
2 yıldan fazla	12 (17,6)	26 (20)	14 (21,9)	10 (20)	
Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?					
Evet	25 (36,8)	37 (28,5)	20 (31,3)	5 (10)	0.012^a
Hayır	43 (63,2)	93 (71,5)	44 (68,8)	45 (90)	
Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?					
Evet	48 (70,6)	92 (70,8)	40 (62,5)	24 (48)	0.025 ^a
Hayır	20 (29,4)	38 (29,2)	24 (37,5)	26 (52)	
Bebeginize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?					
Evet	62 (91,2)	128 (98,5)	58 (90,6)	43 (86)	0.004^b
Hayır	6 (8,8)	2 (1,5)	6 (9,4)	7 (14)	
Bebeginizin ilk emzirilme zamanı?					
İlk 1 saat içinde	44 (64,7)	99 (76,2)	41 (64,1)	26 (52)	0.014^b
1-24 saat arasında	19 (27,9)	29 (22,3)	17 (26,6)	21 (42)	
24 saatten sonra	5 (7,4)	2 (1,5)	6 (9,4)	3 (6)	
Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?					
Anneye bağlı sebepler	8 (27,6)	12 (30)	10 (40)	13 (43,3)	0.661 ^a
Bebeye bağlı sebepler	6 (20,7)	9 (22,5)	4 (16)	8 (26,7)	
Diğer	15 (51,7)	19 (47,5)	11 (44)	9 (30)	
Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?					
Evet	22 (32,4)	53 (40,8)	33 (51,6)	31 (62)	0.006 ^b
Hayır	46 (67,6)	77 (59,2)	31 (48,4)	19 (38)	
Sütanneliği duydunuz mu?					

Evet	54 (79,4)	118 (90,8)	56 (87,5)	46 (92)	0.095 ^a
Hayır	14 (20,6)	12 (9,2)	8 (12,5)	4 (8)	
Sütannelik hakkındaki düşünceniz?					
Olumlu düşünüyorum	29 (42,6)	67 (51,5)	33 (51,6)	32 (64)	0.430
Kararsızım	27 (39,7)	42 (32,3)	19 (29,7)	11 (22)	
Olumsuz düşünüyorum	12 (17,6)	21 (16,2)	12 (18,8)	7 (14)	
Sütannelik yaptınız mı?					
Evet	8 (11,8)	13 (10)	9 (14,1)	9 (18)	0.512 ^a
Hayır	60 (88,2)	117 (90)	55 (85,9)	41 (82)	
Çocuğunuzun sütannesi var mı?					
Evet	4 (5,9)	12 (9,2)	8 (12,5)	11 (22)	0.038^a
Hayır	64 (94,1)	118 (90,8)	56 (87,5)	39 (78)	
Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?					
Evet	16 (23,5)	38 (29,2)	26 (40,6)	15 (30)	0.190 ^a
Hayır	52 (76,5)	92 (70,8)	38 (59,4)	35 (70)	
Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?					
Olumlu düşünüyorum	23 (33,8)	59 (45,4)	32 (50)	31 (62)	0.074 ^a
Kararsızım	26 (38,2)	49 (37,7)	20 (31,3)	13 (26)	
Olumsuz düşünüyorum	19 (27,9)	22 (16,9)	12 (18,8)	6 (12)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?					
Evet	31 (45,6)	69 (53,1)	38 (59,4)	31 (62)	0.265 ^a
Kararsızım	20 (29,4)	37 (28,5)	10 (15,6)	9 (18)	
Hayır	17 (25)	24 (18,5)	16 (25)	10 (20)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?					
Evet	12 (17,6)	39 (30)	20 (31,3)	20 (40)	0.135 ^a
Kararsızım	23 (33,8)	46 (35,4)	18 (28,1)	16 (32)	
Hayır	33 (48,5)	45 (34,6)	26 (40,6)	14 (28)	
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?					
Evet	31 (45,6)	67 (51,5)	36 (56,3)	34 (68)	0.056 ^a
Kararsızım	21 (30,9)	49 (37,7)	21 (32,8)	11 (22)	
Hayır	16 (23,5)	14 (10,8)	7 (10,9)	5 (10)	

a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test

Tablo 11'de katılımcıların çeşitli değişkenleri ile yaş gruplarının karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Analiz sonucuna göre yaş grupları ile “Anne sütünü arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullandınız mı?” Sorusu ($p<0.001$), “Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?” Sorusu ($p=0.012$), “Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?” Sorusu ($p=0.004$), “Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?” Sorusu ($p=0.014$), “Çocuğunuzun sütannesi var mı?” Sorusu ($p=0.038$) arasında istatistiki anlamlı ilişki vardır.

Yaş grupları ile “Çocuğunuz anne sütü aldı mı?” Sorusu ($p=0.217$), “Emzirme süreniz nedir?” sorusu ($p=0.269$), “Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?” Sorusu ($p=0.661$), “Sütanneliği duydunuz mu?” Sorusu ($p=0.095$), “Sütannelik hakkındaki düşünceniz?” Sorusu ($p=0.430$), “Sütannelik yaptınız mı?” Sorusu ($p=0.512$), “Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?” Sorusu ($p=0.190$), “Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?” Sorusu ($p=0.074$), “Ülkemizde ASB bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?” Sorusu ($p=0.165$), “Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?” Sorusu ($p=0.135$), “Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?” Sorusu ($p=0.056$) karşılaştırılmış ve farklılık saptanmamıştır.

Tablo 12. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile Eğitim Durumu Karşılaştırılması

Değişkenler	Eğitim durumu		p
	Lise altı (n=47)	Lise ve sütü (n=265)	
Anne sütünü arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullandınız mı?			
Evet	17 (36,2)	128 (48,3)	0.124 ^a
Hayır	30 (63,8)	137 (51,7)	
Çocuğunuz anne sütü aldı mı?			
Evet	46 (97,9)	257 (97)	1.000 ^b
Hayır	1 (2,1)	8 (3)	
Emzirme süreniz nedir?			
6 aydan az	7 (14,9)	39 (14,7)	0.866 ^a
6 ay- 2 yıl arası	32 (68,1)	172 (64,9)	
2 yıldan fazla	8 (17)	54 (20,4)	
Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?			
Evet	7 (14,9)	80 (30,2)	0.031 ^a
Hayır	40 (85,1)	185 (69,8)	
Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?			
Evet	25 (53,2)	179 (67,5)	0.057 ^b
Hayır	22 (46,8)	86 (32,5)	
Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?			
Evet	36 (76,6)	255 (96,2)	<0.001 ^b
Hayır	11 (23,4)	10 (3,8)	
Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?			
İlk 1 saat içinde	33 (70,2)	177 (66,8)	0.350 ^a
1-24 saat arasında	10 (21,3)	76 (28,7)	
24 saatten sonra	4 (8,5)	12 (4,5)	
Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?			
Anneye bağlı sebepler	12 (42,9)	31 (32,3)	0.377 ^a
Bebeğe bağlı sebepler	7 (25)	20 (20,8)	
Diğer	9 (32,1)	45 (46,9)	
Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?			

Evet	17 (36,2)	122 (46)	0.210 ^a
Hayır	30 (63,8)	143 (54)	
Sütanneliği duydunuz mu?			
Evet	37 (78,7)	237 (89,4)	0.039^a
Hayır	10 (21,3)	28 (10,6)	
Sütannelik hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	27 (57,4)	134 (50,6)	0.263 ^a
Kararsızım	16 (34)	83 (31,3)	
Olumsuz düşünüyorum	4 (8,5)	48 (18,1)	
Sütannelik yaptınız mı?			
Evet	8 (17)	31 (11,7)	0.309 ^a
Hayır	39 (83)	234 (88,3)	
Çocuğunuzun sütanesi var mı?			
Evet	5 (10,6)	30 (11,3)	0.891 ^a
Hayır	42 (89,4)	235 (88,7)	
Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?			
Evet	7 (14,9)	88 (33,2)	0.012^a
Hayır	40 (85,1)	177 (66,8)	
Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	22 (46,8)	123 (46,4)	0.091 ^a
Kararsızım	21 (44,7)	87 (32,8)	
Olumsuz düşünüyorum	4 (8,5)	55 (20,8)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?			
Evet	27 (57,4)	142 (53,6)	0.849 ^a
Kararsızım	10 (21,3)	66 (24,9)	
Hayır	10 (21,3)	57 (21,5)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?			
Evet	12 (25,5)	79 (29,8)	0.573 ^a
Kararsızım	14 (29,8)	89 (33,6)	
Hayır	21 (44,7)	97 (36,6)	
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?			
Evet	21 (44,7)	147 (55,5)	0.163 ^a
Kararsızım	21 (44,7)	81 (30,6)	
Hayır	5 (10,6)	37 (14)	

a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test

Tablo 12'de katılımcıların çeşitli değişkenleri ile eğitim durumlarının karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre eğitim durumları ile “Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?” Sorusu ($p=0.031$), “Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?” Sorusu ($p<0.001$), “Sütanneliği duydunuz mu?” Sorusu ($p=0.039$), “Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?” Sorusu ($p=0.012$) arasında istatistiksel anlamlı farklılık görülmüştür.

Eğitim durumu ile “Anne sütünü arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullandınız mı?” Sorusu ($p=0.124$), “Çocuğunuz anne sütü aldı mı?” Sorusu ($p=0.737$), “Emzirme süreniz nedir?” sorusu ($p=0.866$), “Emzirme konusunda

ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?” Sorusu ($p=0.057$), “Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?” Sorusu ($p=0.350$), “Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?” Sorusu ($p=0.377$), “Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?” Sorusu ($p=0.210$), “Sütannelik hakkındaki düşünceniz?” Sorusu ($p=0.263$), “Sütannelik yaptınız mı?” Sorusu ($p=0.309$), “Çocuğunuzun sütannesi var mı?” Sorusu ($p=0.891$), “Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?” Sorusu ($p=0.091$), “Ülkemizde ASB bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?” Sorusu ($p=0.849$), “Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?” Sorusu ($p=0.573$), “Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?” Sorusu ($p=0.163$) arasında istatistiki ilişki görülmemiştir.

Tablo 13. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile Çalışma Durumu Karşılaştırılması

Değişkenler	Çalışma durumu		p
	Çalışıyor (n=144)	Çalışmıyor (n=168)	
Anne sütünü arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullandınız mı?			
Evet	75 (52,1)	70 (41,7)	0.066 ^a
Hayır	69 (47,9)	98 (58,3)	
Çocuğunuz anne sütü aldı mı?			
Evet	139 (96,5)	164 (97,6)	0.737 ^b
Hayır	5 (3,5)	4 (2,4)	
Emzirme süreniz nedir?			
6 aydan az	24 (16,7)	22 (13,1)	0.573 ^a
6 ay- 2 yıl arası	94 (65,3)	110 (65,5)	
2 yıldan fazla	26 (18,1)	36 (21,4)	
Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?			
Evet	52 (36,1)	35 (20,8)	0.003^a
Hayır	92 (63,9)	133 (79,2)	
Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?			
Evet	100 (69,4)	104 (61,9)	0.163 ^b
Hayır	44 (30,6)	64 (38,1)	
Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?			
Evet	134 (93,1)	157 (93,5)	0.889 ^a
Hayır	10 (6,9)	11 (6,5)	
Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?			
İlk 1 saat içinde	102 (70,8)	108 (64,3)	0.458 ^a
1-24 saat arasında	35 (24,3)	51 (30,4)	
24 saatten sonra	7 (4,9)	9 (5,4)	
Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?			
Anneye bağlı sebepler	18 (32,7)	25 (36,2)	0.875 ^a
Bebeğe bağlı sebepler	13 (23,6)	14 (20,3)	
Diğer	24 (43,6)	30 (43,5)	

Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?			
Evet	68 (47,2)	71 (42,3)	0.380 ^a
Hayır	76 (52,8)	97 (57,7)	
Sütanneliği duydunuz mu?			
Evet	132 (91,7)	142 (84,5)	0.054 ^a
Hayır	12 (8,3)	26 (15,5)	
Sütannelik hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	78 (54,2)	83 (49,4)	0.136 ^a
Kararsızım	38 (26,4)	61 (36,3)	
Olumsuz düşünüyorum	28 (19,4)	24 (14,3)	
Sütannelik yaptınız mı?			
Evet	13 (9)	26 (15,5)	0.086 ^a
Hayır	131 (91)	142 (84,5)	
Çocuğunuzun sütannesi var mı?			
Evet	15 (10,4)	20 (11,9)	0.678 ^a
Hayır	129 (89,6)	148 (88,1)	
Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?			
Evet	47 (32,6)	48 (28,6)	0.436 ^a
Hayır	97 (67,4)	120 (71,4)	
Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	74 (51,4)	71 (42,3)	0.063 ^a
Kararsızım	40 (27,8)	68 (40,5)	
Olumsuz düşünüyorum	30 (20,8)	29 (17,3)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?			
Evet	80 (55,6)	89 (53)	0.056 ^a
Kararsızım	27 (18,8)	49 (29,2)	
Hayır	37 (25,7)	30 (17,9)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?			
Evet	46 (31,9)	45 (26,8)	0.548 ^a
Kararsızım	44 (30,6)	59 (35,1)	
Hayır	54 (37,5)	64 (38,1)	
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?			
Evet	82 (56,9)	86 (51,2)	0.211 ^a
Kararsızım	40 (27,8)	62 (36,9)	
Hayır	22 (15,3)	20 (11,9)	

a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test

Tablo 13'te katılımcıların çeşitli değişkenleri ile çalışma durumlarının karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre çalışma grupları ile “Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?” Sorusu (p=0.003) istatistiksel anlamlı farklılık saptanmıştır.

Çalışma durumu ile “Anne sütünü arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullandınız mı?” Sorusu (p=0.066), “Çocuğunuz anne sütü aldı mı?” Sorusu (p=0.737), “Emzirme süreniz nedir?” sorusu (p=0.573), “Emzirme konusunda

ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?” Sorusu ($p=0.163$), “Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?” Sorusu ($p= 0.889$), “Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?” Sorusu ($p=0.458$), “Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?” Sorusu ($p=0.875$), “Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?” Sorusu ($p=0.380$), “Sütanneliği duyduunuz mu?” Sorusu ($p=0.054$), “Sütannelik hakkındaki düşünceniz?” Sorusu ($p= 0.136$), “Sütannelik yaptınız mı?” Sorusu ($p=0.086$), “Çocuğunuzun sütannesi var mı?” Sorusu ($p= 0.678$), “Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?” Sorusu ($p=0.436$), “Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?” Sorusu ($p= 0.063$), “Ülkemizde ASB bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?” Sorusu ($p=0.056$), “Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?” Sorusu ($p= 0.548$), “Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?” Sorusu ($p= 0.211$) arasında istatistiki anlamlı farklılık saptanmamıştır.

Tablo 14. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile Aile Tipi Açısından Karşılaştırılması

Değişkenler	Aile tipi		p
	Çekirdek aile (n=284)	Geniş aile (n=28)	
Anne sütünü arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullandınız mı?			
Evet	135 (47,5)	10 (35,7)	0.231 ^a
Hayır	149 (52,5)	18 (64,3)	
Çocuğunuz anne sütü aldı mı?			
Evet	275 (96,8)	28 (100)	1.000 ^b
Hayır	9 (3,2)	0 (0)	
Emzirme süreniz nedir?			
6 aydan az	41 (14,4)	5 (17,9)	0.433 ^a
6 ay- 2 yıl arası	184 (64,8)	20 (71,4)	
2 yıldan fazla	59 (20,8)	3 (10,7)	
Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?			
Evet	84 (29,6)	3 (10,7)	0.034 ^a
Hayır	200 (70,4)	25 (89,3)	
Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?			
Evet	185 (65,1)	19 (67,9)	0.773 ^b
Hayır	99 (34,9)	9 (32,1)	
Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?			
Evet	266 (93,7)	25 (89,3)	0.418 ^b

Hayır	18 (6,3)	3 (10,7)	
Bebeginizin ilk emzirilme zamanı?			
İlk 1 saat içinde	196 (69)	14 (50)	
1-24 saat arasında	74 (26,1)	12 (42,9)	0.121 ^a
24 saatten sonra	14 (4,9)	2 (7,1)	
Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?			
Anneye bağlı sebepler	36 (33,6)	7 (41,2)	
Bebeğe bağlı sebepler	25 (23,4)	2 (11,8)	0.548 ^a
Diğer	46 (43)	8 (47,1)	
Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?			
Evet	125 (44)	14 (50)	
Hayır	159 (56)	14 (50)	0.543 ^a
Sütanneliği duydunuz mu?			
Evet	251 (88,4)	23 (82,1)	
Hayır	33 (11,6)	5 (17,9)	0.336 ^a
Sütannelik hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	144 (50,7)	17 (60,7)	
Kararsızım	91 (32)	8 (28,6)	0.536 ^a
Olumsuz düşünüyorum	49 (17,3)	3 (10,7)	
Sütannelik yaptınız mı?			
Evet	32 (11,3)	7 (25)	
Hayır	252 (88,7)	21 (75)	0.064 ^b
Çocuğunuzun sütanesi var mı?			
Evet	29 (10,2)	6 (21,4)	
Hayır	255 (89,8)	22 (78,6)	0.107 ^b
Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?			
Evet	88 (31)	7 (25)	
Hayır	196 (69)	21 (75)	0.511 ^a
Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	129 (45,4)	16 (57,1)	
Kararsızım	97 (34,2)	11 (39,3)	0.092 ^a
Olumsuz düşünüyorum	58 (20,4)	1 (3,6)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?			
Evet	153 (53,9)	16 (57,1)	
Kararsızım	69 (24,3)	7 (25)	0.886 ^a
Hayır	62 (21,8)	5 (17,9)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?			
Evet	82 (28,9)	9 (32,1)	
Kararsızım	94 (33,1)	9 (32,1)	0.934 ^a
Hayır	108 (38)	10 (35,7)	
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?			
Evet	149 (52,5)	19 (67,9)	
Kararsızım	94 (33,1)	8 (28,6)	0.172 ^a

Hayır	41 (14,4)	1 (3,6)
-------	-----------	---------

a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test

Tablo 14'te katılımcıların çeşitli değişkenleri ile aile tipi açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre çalışma grupları ile “Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?” Sorusu (p=0.034) istatistiki anlamlı farklılık saptanmıştır.

Aile tipi ile “Anne sütünü arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullandınız mı?” Sorusu (p=0.231), “Çocuğunuz anne sütü aldı mı?” Sorusu (p=0.339), “Emzirme süreniz nedir?” sorusu (p=0.433), “Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?” Sorusu (p=0.773), “Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?” Sorusu (p= 0.378), “Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?” Sorusu (p=0.121), “Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?” Sorusu (p=0.548), “Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?” Sorusu (p=0.543), “Sütanneliği duydunuz mu?” Sorusu (p=0.360), “Sütannelik hakkındaki düşünceniz?” Sorusu (p= 0.536), “Sütannelik yaptınız mı?” Sorusu (p=0.064), “Çocuğunuzun sütannesini var mı?” Sorusu (p= 0.073), “Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?” Sorusu (p=0.511), “Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?” Sorusu (p= 0.092), “Ülkemizde ASB bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?” Sorusu (p=0.886), “Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?” Sorusu (p= 0.938), “Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?” Sorusu (p= 0.172) arasında istatistiki olarak anlamlı ilişki saptanmamıştır.

Tablo 15. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile Çocuk Sayısı Açısından Karşılaştırılması

Değişkenler	Çocuk sayısı			p
	1 çocuk (n=112)	2 çocuk (n=158)	3 ve daha fazlası (n=42)	
Anne sütünü arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullandınız mı?				
Evet	56 (50)	72 (45,6)	17 (40,5)	0.544 ^a
Hayır	56 (50)	86 (54,4)	25 (59,5)	
Çocuğunuz anne sütü aldı mı?				
Evet	108 (96,4)	153 (96,8)	42 (100)	0.652 ^b
Hayır	4 (3,6)	5 (3,2)	0 (0)	
Emzirme süreniz nedir?				

6 aydan az	18 (16,1)	25 (15,8)	3 (7,1)	0.502 ^a
6 ay- 2 yıl arası	75 (67)	101 (63,9)	28 (66,7)	
2 yıldan fazla	19 (17)	32 (20,3)	11 (26,2)	
Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?				
Evet	45 (40,2)	31 (19,6)	11 (26,2)	0.001^a
Hayır	67 (59,8)	127 (80,4)	31 (73,8)	
Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?				
Evet	79 (70,5)	99 (62,7)	26 (61,9)	0.358 ^a
Hayır	33 (29,5)	59 (37,3)	16 (38,1)	
Bebeginize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?				
Evet	105 (93,8)	149 (94,3)	37 (88,1)	0.350 ^a
Hayır	7 (6,3)	9 (5,7)	5 (11,9)	
Bebeginizin ilk emzirilme zamanı?				
İlk 1 saat içinde	68 (60,7)	111 (70,3)	31 (73,8)	0.307 ^a
1-24 saat arasında	37 (33)	41 (25,9)	8 (19)	
24 saatten sonra	7 (6,3)	6 (3,8)	3 (7,1)	
Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?				
Anneye bağlı sebepler	10 (20,8)	27 (46,6)	6 (33,3)	0.002^a
Bebeye bağlı sebepler	8 (16,7)	11 (19)	8 (44,4)	
Diğer	30 (62,5)	20 (34,5)	4 (22,2)	
Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?				
Evet	42 (37,5)	78 (49,4)	19 (45,2)	0.154 ^a
Hayır	70 (62,5)	80 (50,6)	23 (54,8)	
Sütanneliği duydunuz mu?				
Evet	104 (92,9)	134 (84,8)	36 (85,7)	0.124 ^a
Hayır	8 (7,1)	24 (15,2)	6 (14,3)	
Sütannelik hakkındaki düşünceniz?				
Olumlu düşünüyorum	55 (49,1)	81 (51,3)	25 (59,5)	0.796 ^a
Kararsızım	36 (32,1)	51 (32,3)	12 (28,6)	
Olumsuz düşünüyorum	21 (18,8)	26 (16,5)	5 (11,9)	
Sütannelik yaptınız mı?				
Evet	8 (7,1)	20 (12,7)	11 (26,2)	0.006^b
Hayır	104 (92,9)	138 (87,3)	31 (73,8)	
Çocuğunuzun sütannesi var mı?				
Evet	9 (8)	18 (11,4)	8 (19)	0.155 ^b
Hayır	103 (92)	140 (88,6)	34 (81)	
Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?				
Evet	40 (35,7)	47 (29,7)	8 (19)	0.130 ^a
Hayır	72 (64,3)	111 (70,3)	34 (81)	
Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?				
Olumlu düşünüyorum	51 (45,5)	78 (49,4)	16 (38,1)	0.449 ^a
Kararsızım	36 (32,1)	56 (35,4)	16 (38,1)	
Olumsuz düşünüyorum	25 (22,3)	24 (15,2)	10 (23,8)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?				
Evet	61 (54,5)	89 (56,3)	19 (45,2)	0.380 ^a
Kararsızım	29 (25,9)	38 (24,1)	9 (21,4)	
Hayır	22 (19,6)	31 (19,6)	14 (33,3)	

Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?				
Evet	36 (32,1)	44 (27,8)	11 (26,2)	0.781 ^a
Kararsızım	37 (33)	54 (34,2)	12 (28,6)	
Hayır	39 (34,8)	60 (38)	19 (45,2)	
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?				
Evet	60 (53,6)	88 (55,7)	20 (47,6)	0.885 ^a
Kararsızım	36 (32,1)	51 (32,3)	15 (35,7)	
Hayır	16 (14,3)	19 (12)	7 (16,7)	
a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test				

a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test

Tablo 15'te katılımcıların çeşitli değişkenleri ile çocuk sayısı açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre çalışma grupları ile “Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?” Sorusu (p=0.001), “Sütannelik yaptınız mı?” Sorusu (p=0.006) arasında istatistiksel anlamlı farklılık görülmüştür.

Çocuk sayısı ile “Anne sütünü arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullandınız mı?” Sorusu (p=0.544), “Çocuğunuz anne sütü aldı mı?” Sorusu (p=0.652), “Emzirme süreniz nedir?” sorusu (p=0.502), “Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?” Sorusu (p=0.358), “Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?” Sorusu (p=0.350), “Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?” Sorusu (p= 0.307), “Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?” Sorusu (p=0.154), “Sütanneliği duydunuz mu?” Sorusu (p=0.124), “Sütannelik hakkındaki düşünceniz?” Sorusu (p= 0.796), “Çocuğunuzun sütannesi var mı?” Sorusu (p=0.155), “Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?” Sorusu (p=0.130), “Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?” Sorusu (p=0.449), “Ülkemizde ASB bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?” Sorusu (p=0.380), “Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?” Sorusu (p=0.781), “Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?” Sorusu (p=0.885) karşılaştırıldığında istatistiksel anlamlı farklılık saptanmamıştır.

Tablo 16. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile İl Gebelik Yaşı Açısından Karşılaştırılması

Değişkenler	İlk Gebelik yaşı		p
	25 yaş ve altı (n=150)	25 yaş üstü (n=162)	
Anne sütünü arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullandınız mı?			

Evet	57 (38)	88 (54,3)	0.004^a
Hayır	93 (62)	74 (45,7)	
Çocuğunuz anne sütü aldı mı?			
Evet	145 (96,7)	158 (97,5)	0.742 ^b
Hayır	5 (3,3)	4 (2,5)	
Emzirme süreniz nedir?			
6 aydan az	17 (11,3)	29 (17,9)	0.222 ^a
6 ay- 2 yıl arası	104 (69,3)	100 (61,7)	
2 yıldan fazla	29 (19,3)	33 (20,4)	
Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?			
Evet	28 (18,7)	59 (36,4)	0.001^a
Hayır	122 (81,3)	103 (63,6)	
Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?			
Evet	97 (64,7)	107 (66)	0.798 ^b
Hayır	53 (35,3)	55 (34)	
Bebeginize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?			
Evet	136 (90,7)	155 (95,7)	0.077 ^a
Hayır	14 (9,3)	7 (4,3)	
Bebeginizin ilk emzirilme zamanı?			
İlk 1 saat içinde	103 (68,7)	107 (66)	0.384 ^a
1-24 saat arasında	42 (28)	44 (27,2)	
24 saatten sonra	5 (3,3)	11 (6,8)	
Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?			
Anneye bağlı sebepler	25 (41,7)	18 (28,1)	0.083 ^a
Bebeğe bağlı sebepler	15 (25)	12 (18,8)	
Diğer	20 (33,3)	34 (53,1)	
Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?			
Evet	69 (46)	70 (43,2)	0.620 ^a
Hayır	81 (54)	92 (56,8)	
Sütanneliği duydunuz mu?			
Evet	124 (82,7)	150 (92,6)	0.007^a
Hayır	26 (17,3)	12 (7,4)	
Sütannelik hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	76 (50,7)	85 (52,5)	0.035^a
Kararsızım	56 (37,3)	43 (26,5)	
Olumsuz düşünüyorum	18 (12)	34 (21)	
Sütannelik yaptınız mı?			
Evet	23 (15,3)	16 (9,9)	0.145 ^b
Hayır	127 (84,7)	146 (90,1)	
Çocuğunuzun sütannesi var mı?			
Evet	21 (14)	14 (8,6)	0.134 ^a
Hayır	129 (86)	148 (91,4)	
Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?			
Evet	43 (28,7)	52 (32,1)	0.510 ^a
Hayır	107 (71,3)	110 (67,9)	
Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	68 (45,3)	77 (47,5)	0.756 ^a
Kararsızım	55 (36,7)	53 (32,7)	
Olumsuz düşünüyorum	27 (18)	32 (19,8)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?			

Evet	77 (51,3)	92 (56,8)	0.578 ^a
Kararsızım	40 (26,7)	36 (22,2)	
Hayır	33 (22)	34 (21)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?			
Evet	38 (25,3)	53 (32,7)	0.357 ^a
Kararsızım	52 (34,7)	51 (31,5)	
Hayır	60 (40)	58 (35,8)	
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?			
Evet	75 (50)	93 (57,4)	0.423 ^a
Kararsızım	53 (35,3)	49 (30,2)	
Hayır	22 (14,7)	20 (12,3)	
a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test			

a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test

Tablo 16'da katılımcıların çeşitli değişkenleri ile ilk doğum yaşı açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre çalışma grupları ile “Anne sütünü arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullandınız mı?” Sorusu (p=0.004), “Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?” Sorusu (p=0.001), “Sütanneliği duydunuz mu?” Sorusu (p=0.007), “Sütannelik hakkındaki düşünceniz?” Sorusu (p=0.035) arasında istatistiki olarak anlamlı farklılık görülmüştür.

İlk gebelik yaşı ile “Çocuğunuz anne sütü aldı mı?” Sorusu (p=0.742), “Emzirme süreniz nedir?” sorusu (p=0.222), “Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?” Sorusu (p=0.798), “Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?” Sorusu (p=0.077), “Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?” Sorusu (p= 0.384), “Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?” (p=0.083), “Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?” Sorusu (p=0.620), “Süt annelik yaptınız mı?” Sorusu (p=0.1459, “Çocuğunuzun sütannesesi var mı?” Sorusu (p=0.134), “Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?” Sorusu (p=0.510), “Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?” Sorusu (p=0.756), “Ülkemizde ASB bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?” Sorusu (p=0.578), “Ülkemizde anne ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?” Sorusu (p=0.357), “Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?” Sorusu (p=0.423) arasında istatistiksel anlamlı farklılık saptanmamıştır.

Tablo 17. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Anne sütünü arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullandınız mı?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması

Değişkenler	Anne sütünü arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullandınız mı?		p
	Evet (n=145)	Hayır (n=167)	
Çocuğunuz anne sütü aldı mı?			
Evet	141 (97,2)	162 (97)	1.000 ^b
Hayır	4 (2,8)	5 (3)	
Emzirme süreniz nedir?			
6 aydan az	29 (20)	17 (10,2)	0.034 ^a
6 ay- 2 yıl arası	92 (63,4)	112 (67,1)	
2 yıldan fazla	24 (16,6)	38 (22,8)	
Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?			
Evet	57 (39,3)	30 (18)	<0.001 ^a
Hayır	88 (60,7)	137 (82)	
Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?			
Evet	107 (73,8)	97 (58,1)	0.004 ^b
Hayır	38 (26,2)	70 (41,9)	
Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?			
Evet	141 (97,2)	150 (89,8)	0.009 ^a
Hayır	4 (2,8)	17 (10,2)	
Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?			
İlk 1 saat içinde	95 (65,5)	115 (68,9)	0.818 ^a
1-24 saat arasında	42 (29)	44 (26,3)	
24 saatten sonra	8 (5,5)	8 (4,8)	
Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?			
Anneye bağlı sebepler	19 (35,8)	24 (33,8)	0.524 ^a
Bebeğe bağlı sebepler	9 (17)	18 (25,4)	
Diğer	25 (47,2)	29 (40,8)	
Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?			
Evet	80 (55,2)	59 (35,3)	0.001 ^a
Hayır	65 (44,8)	108 (64,7)	
Sütanneliği duydunuz mu?			
Evet	126 (86,9)	148 (88,6)	0.642 ^a
Hayır	19 (13,1)	19 (11,4)	
Sütannelik hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	70 (48,3)	91 (54,5)	0.026 ^a
Kararsızım	42 (29)	57 (34,1)	
Olumsuz düşünüyorum	33 (22,8)	19 (11,4)	
Sütannelik yaptınız mı?			
Evet	18 (12,4)	21 (12,6)	0.966 ^a
Hayır	127 (87,6)	146 (87,4)	
Çocuğunuzun sütannesi var mı?			
Evet	17 (11,7)	18 (10,8)	0.792 ^a
Hayır	128 (88,3)	149 (89,2)	
Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?			
Evet	43 (29,7)	52 (31,1)	0.777 ^a
Hayır	102 (70,3)	115 (68,9)	
Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	60 (41,4)	85 (50,9)	0.153 ^a
Kararsızım	52 (35,9)	56 (33,5)	

Olumsuz düşünüyorum	33 (22,8)	26 (15,6)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?			
Evet	78 (53,8)	91 (54,5)	
Kararsızım	35 (24,1)	41 (24,6)	0.972 ^a
Hayır	32 (22,1)	35 (21)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?			
Evet	41 (28,3)	50 (29,9)	
Kararsızım	45 (31)	58 (34,7)	0.611 ^a
Hayır	59 (40,7)	59 (35,3)	
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?			
Evet	69 (47,6)	99 (59,3)	
Kararsızım	54 (37,2)	48 (28,7)	0.118 ^a
Hayır	22 (15,2)	20 (12)	
a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test			

Tablo 17’de katılımcıların çeşitli değişkenleri ile “Anne sütünü arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullandınız mı?” Sorusu açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre “Anne sütünü arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullandınız mı?” ile “Emzirme süreniz nedir?” Sorusu ($p=0.034$), “Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?” Sorusu ($p<0.001$), “Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?” Sorusu ($p=0.004$), “Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?” Sorusu ($p=0.009$), “Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?” Sorusu ($p=0.001$) ve “Sütannelik hakkındaki düşünceniz?” Sorusu ($p=0.026$) arasında istatistiksel anlamlı farklılık görülmemiştir.

“Anne sütünü arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullandınız mı?” Sorusu ile “Çocuğunuz anne sütü aldı mı?” Sorusu ($p= 1.000$), “Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?” Sorusu ($p=0.818$), “Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?” Sorusu ($p= 0.524$), “Sütanneliği duydunuz mu?” Sorusu ($p=0.642$), “Sütannelik yaptınız mı?” Sorusu ($p=0.966$), “Çocuğunuzun sütannesi var mı?” Sorusu ($p=0.792$), “Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?” Sorusu ($p=0.777$), “Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?” Sorusu ($p=0.153$), “Ülkemizde ASB bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?” Sorusu ($p=0.972$), “Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?” Sorusu ($p= 0.611$), “Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?” Sorusu ($p=0.118$) arasında istatistiki anlamlı farklılık saptanmamıştır.

Tablo 18. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Çocuğunuz anne sütü aldı mı?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması

Değişkenler	Çocuğunuz anne sütü aldı mı?		p
	Evet (n=303)	Hayır (n=9)	
Emzirme süreniz nedir?			
6 aydan az	39 (12,9)	7 (77,8)	<0.001 ^b
6 ay- 2 yıl arası	204 (67,3)	0 (0)	
2 yıldan fazla	60 (19,8)	2 (22,2)	
Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?			
Evet	85 (28,1)	2 (22,2)	1.000 ^b
Hayır	218 (71,9)	7 (77,8)	
Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?			
Evet	197 (65)	7 (77,8)	0.724 ^b
Hayır	106 (35)	2 (22,2)	
Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağız, kolostrum) verdiniz mi?			
Evet	283 (93,4)	8 (88,9)	0.470 ^b
Hayır	20 (6,6)	1 (11,1)	
Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?			
İlk 1 saat içinde	205 (67,7)	5 (55,6)	0.118 ^b
1-24 saat arasında	84 (27,7)	2 (22,2)	
24 saatten sonra	14 (4,6)	2 (22,2)	
Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?			
Anneye bağlı sebepler	43 (36,4)	0 (0)	0.123 ^b
Bebeğe bağlı sebepler	25 (21,2)	2 (33,3)	
Diğer	50 (42,4)	4 (66,7)	
Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?			
Evet	134 (44,2)	5 (55,6)	0.519 ^b
Hayır	169 (55,8)	4 (44,4)	
Sütanneliği duydunuz mu?			
Evet	266 (87,8)	8 (88,9)	1.000 ^b
Hayır	37 (12,2)	1 (11,1)	
Sütannelik hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	159 (52,5)	2 (22,2)	0.153 ^b
Kararsızım	94 (31)	5 (55,6)	
Olumsuz düşünüyorum	50 (16,5)	2 (22,2)	
Sütannelik yaptınız mı?			
Evet	39 (12,9)	0 (0)	0.608 ^b
Hayır	264 (87,1)	9 (100)	

Çocuğunuzun sütannesi var mı?			
Evet	35 (11,6)	0 (0)	0.605 ^b
Hayır	268 (88,4)	9 (100)	
Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?			
Evet	93 (30,7)	2 (22,2)	0.728 ^b
Hayır	210 (69,3)	7 (77,8)	
Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	142 (46,9)	3 (33,3)	0.670 ^b
Kararsızım	104 (34,3)	4 (44,4)	
Olumsuz düşünüyorum	57 (18,8)	2 (22,2)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?			
Evet	166 (54,8)	3 (33,3)	0.383 ^b
Kararsızım	73 (24,1)	3 (33,3)	
Hayır	64 (21,1)	3 (33,3)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?			
Evet	89 (29,4)	2 (22,2)	0.200 ^b
Kararsızım	102 (33,7)	1 (11,1)	
Hayır	112 (37)	6 (66,7)	
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?			
Evet	165 (54,5)	3 (33,3)	0.394 ^b
Kararsızım	98 (32,3)	4 (44,4)	
Hayır	40 (13,2)	2 (22,2)	

a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test

Tablo 18’de katılımcıların çeşitli değişkenleri ile “Çocuğunuz anne sütü aldı mı?” Sorusu açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre “Çocuğunuz anne sütü aldı mı?” ile “Emzirme süreniz nedir?” Sorusu ($p<0.001$) arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık görülmüştür.

“Çocuğunuz anne sütü aldı mı?” Sorusu ile “Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?” Sorusu ($p=1.000$), “Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?” Sorusu ($p=0.724$), “Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?” Sorusu ($p= 0.470$), “Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?” Sorusu ($p=0.118$), “Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?” Sorusu ($p=0.123$), “Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?” Sorusu ($p=0.519$), “Sütanneliği duydunuz mu?” Sorusu ($p=1.000$), “Sütannelik hakkındaki düşünceniz?” Sorusu ($p=0.153$), “Sütannelik yaptınız mı?”

Sorusu ($p=0.608$), “Çocuğunuzun sütannesi var mı?” Sorusu ($p=0.605$), “Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?” Sorusu ($p=0.728$), “Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?” Sorusu ($p=0.670$), “Ülkemizde ASB bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?” Sorusu ($p=0.383$), “Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?” Sorusu ($p=0.200$), “Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?” Sorusu ($p=0.394$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 19. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Emzirme süreniz nedir?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması

Değişkenler	Emzirme süreniz nedir?			P
	6 aydan az(n=46)	6 ay-2 yıl arası (n=204)	2 yıldan fazla (n=62)	
Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?				
Evet	13 (28,3)	48 (23,5)	26 (41,9)	0.018^a
Hayır	33 (71,7)	156 (76,5)	36 (58,1)	
Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?				
Evet	25 (54,3)	138 (67,6)	41 (66,1)	0.229 ^a
Hayır	21 (45,7)	66 (32,4)	21 (33,9)	
Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?				
Evet	43 (93,5)	190 (93,1)	58 (93,5)	1.000 ^b
Hayır	3 (6,5)	14 (6,9)	4 (6,5)	
Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?				
İlk 1 saat içinde	24 (52,2)	143 (70,1)	43 (69,4)	0.093 ^a
1-24 saat arasında	17 (37)	54 (26,5)	15 (24,2)	
24 saatten sonra	5 (10,9)	7 (3,4)	4 (6,5)	
Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?				
Anneye bağlı sebepler	7 (26,9)	28 (36,8)	8 (36,4)	0.515 ^b

Bebeğe bağlı sebepler	9 (34,6)	14 (18,4)	4 (18,2)	
Diğer	10 (38,5)	34 (44,7)	10 (45,5)	
Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?				
Evet	32 (69,6)	90 (44,1)	17 (27,4)	<0.001 ^a
Hayır	14 (30,4)	114 (55,9)	45 (72,6)	
Sütanneliği duydunuz mu?				
Evet	39 (84,8)	180 (88,2)	55 (88,7)	0.788 ^b
Hayır	7 (15,2)	24 (11,8)	7 (11,3)	
Sütannelik hakkındaki düşünceniz?				
Olumlu düşünüyorum	20 (43,5)	108 (52,9)	33 (53,2)	0.081 ^a
Kararsızım	12 (26,1)	69 (33,8)	18 (29)	
Olumsuz düşünüyorum	14 (30,4)	27 (13,2)	11 (17,7)	
Sütannelik yaptınız mı?				
Evet	6 (13)	23 (11,3)	10 (16,1)	0.595 ^b
Hayır	40 (87)	181 (88,7)	52 (83,9)	
Çocuğunuzun sütannesi var mı?				
Evet	8 (17,4)	21 (10,3)	6 (9,7)	0.353 ^b
Hayır	38 (82,6)	183 (89,7)	56 (90,3)	
Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?				
Evet	14 (30,4)	59 (28,9)	22 (35,5)	0.617 ^a
Hayır	32 (69,6)	145 (71,1)	40 (64,5)	
Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?				
Olumlu düşünüyorum	19 (41,3)	95 (46,6)	31 (50)	0.431 ^a
Kararsızım	17 (37)	75 (36,8)	16 (25,8)	
Olumsuz düşünüyorum	10 (21,7)	34 (16,7)	15 (24,2)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?				
Evet	19 (41,3)	117 (57,4)	33 (53,2)	0.223 ^b

Kararsızım	13 (28,3)	50 (24,5)	13 (21)	
Hayır	14 (30,4)	37 (18,1)	16 (25,8)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?				
Evet	15 (32,6)	54 (26,5)	22 (35,5)	
Kararsızım	10 (21,7)	79 (38,7)	14 (22,6)	0.064 ^a
Hayır	21 (45,7)	71 (34,8)	26 (41,9)	
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?				
Evet	21 (45,7)	113 (55,4)	34 (54,8)	
Kararsızım	17 (37)	68 (33,3)	17 (27,4)	0.466 ^b
Hayır	8 (17,4)	23 (11,3)	11 (17,7)	

a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test

Tablo 19'da katılımcıların çeşitli değişkenleri ile "Emzirme süreniz nedir?" Sorusu açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre "Emzirme süreniz nedir?" ile "Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?" ($p=0.018$) ve "Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?" Sorusu ($p<0.001$) arasında istatistiksel anlamlı farklılık saptanmıştır.

"Emzirme süreniz nedir?" sorusu ile "Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?" Sorusu ($p=0.229$), "Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?" Sorusu ($p=0.992$), "Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?" Sorusu ($p=0.093$), "Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?" Sorusu ($p=0.515$), "Sütanneliği duydunuz mu?" Sorusu ($p=0.788$), "Sütannelik hakkındaki düşünceniz?" Sorusu ($p=0.081$), "Sütannelik yaptınız mı?" Sorusu ($p=0.595$), "Çocuğunuzun sütanesi var mı?" Sorusu ($p=0.353$), "Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?" Sorusu ($p=0.617$), "Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?" Sorusu ($p=0.431$), "Ülkemizde ASB bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?" Sorusu ($p=0.223$), "Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?"

Sorusu ($p=0.064$), “Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?” Sorusu ($p=0.466$) arasında istatistiki anlamlı farklılık saptanmamıştır.

Tablo 20. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması

Değişkenler	Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?		P
	Evet (n=87)	Hayır (n=225)	
Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?			
Evet	65 (74,7)	139 (61,8)	0.031^a
Hayır	22 (25,3)	86 (38,2)	
Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?			
Evet	85 (97,7)	206 (91,6)	0.052 ^a
Hayır	2 (2,3)	19 (8,4)	
Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?			
İlk 1 saat içinde	63 (72,4)	147 (65,3)	0.439 ^a
1-24 saat arasında	21 (24,1)	65 (28,9)	
24 saatten sonra	3 (3,4)	13 (5,8)	
Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?			
Anneye bağlı sebepler	7 (25,9)	36 (37,1)	0.175 ^a
Bebeğe bağlı sebepler	4 (14,8)	23 (23,7)	
Diğer	16 (59,3)	38 (39,2)	
Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?			
Evet	35 (40,2)	104 (46,2)	0.340 ^a
Hayır	52 (59,8)	121 (53,8)	
Sütanneliği duyduunuz mu?			
Evet	76 (87,4)	198 (88)	0.876 ^b
Hayır	11 (12,6)	27 (12)	
Sütannelik hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	44 (50,6)	117 (52)	0.059 ^a
Kararsızım	22 (25,3)	77 (34,2)	
Olumsuz düşünüyorum	21 (24,1)	31 (13,8)	
Sütannelik yaptınız mı?			
Evet	14 (16,1)	25 (11,1)	0.233 ^a
Hayır	73 (83,9)	200 (88,9)	
Çocuğunuzun sütannesi var mı?			
Evet	11 (12,6)	24 (10,7)	0.620 ^a
Hayır	76 (87,4)	201 (89,3)	

Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?			
Evet	37 (42,5)	58 (25,8)	0.004^a
Hayır	50 (57,5)	167 (74,2)	
Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	42 (48,3)	103 (45,8)	0.013^a
Kararsızım	21 (24,1)	87 (38,7)	
Olumsuz düşünüyorum	24 (27,6)	35 (15,6)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?			
Evet	41 (47,1)	128 (56,9)	0.197 ^b
Kararsızım	22 (25,3)	54 (24)	
Hayır	24 (27,6)	43 (19,1)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?			
Evet	26 (29,9)	65 (28,9)	0.579 ^a
Kararsızım	25 (28,7)	78 (34,7)	
Hayır	36 (41,4)	82 (36,4)	
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?			
Evet	45 (51,7)	123 (54,7)	0.476 ^b
Kararsızım	27 (31)	75 (33,3)	
Hayır	15 (17,2)	27 (12)	

a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test

Tablo 20'de katılımcıların çeşitli değişkenleri ile “Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?” Sorusu açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre “Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?” ile “Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?” ($p=0.031$) ve “Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?” Sorusu ($p=0.004$), “Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?” Sorusu ($p=0.013$) arasında istatistiksel anlamlı bir farklılık saptanmıştır.

“Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?” Sorusu ile “Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?” Sorusu ($p=0.052$), “Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?” Sorusu ($p=0.439$), “Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?” Sorusu ($p=0.175$), “Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?” Sorusu ($p=0.340$), “Sütanneliği duydunuz mu?” Sorusu ($p=0.876$), “Sütannelik hakkındaki düşünceniz?” Sorusu ($p=0.059$), “Sütannelik yaptınız mı?” Sorusu ($p=0.233$), “Çocuğunuzun sütannesi var mı?” Sorusu ($p=0.620$),

“Ülkemizde ASB bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?” Sorusu ($p=0.197$), “Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?” Sorusu ($p=0.579$), “Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?” Sorusu ($p=0.476$) arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmemiştir.

Tablo 21. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması

Değişkenler	Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?		P
	Evet (n=204)	Hayır (n=108)	
Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağız, kolostrum) verdiniz mi?			
Evet	194 (95,1)	97 (89,8)	0.076 ^a
Hayır	10 (4,9)	11 (10,2)	
Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?			
İlk 1 saat içinde	139 (68,1)	71 (65,7)	0.906 ^a
1-24 saat arasında	55 (27)	31 (28,7)	
24 saatten sonra	10 (4,9)	6 (5,6)	
Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?			
Anneye bağlı sebepler	30 (37)	13 (30,2)	0.750 ^a
Bebeğe bağlı sebepler	17 (21)	10 (23,3)	
Diğer	34 (42)	20 (46,5)	
Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?			
Evet	88 (43,1)	51 (47,2)	0.490 ^a
Hayır	116 (56,9)	57 (52,8)	
Sütanneliği duydunuz mu?			
Evet	179 (87,7)	95 (88)	0.955 ^b
Hayır	25 (12,3)	13 (12)	
Sütannelik hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	113 (55,4)	48 (44,4)	0.014^a
Kararsızım	66 (32,4)	33 (30,6)	
Olumsuz düşünüyorum	25 (12,3)	27 (25)	
Sütannelik yaptınız mı?			
Evet	25 (12,3)	14 (13)	0.857 ^a
Hayır	179 (87,7)	94 (87)	
Çocuğunuzun sütannesi var mı?			
Evet	22 (10,8)	13 (12)	0.739 ^a
Hayır	182 (89,2)	95 (88)	

Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?			
Evet	61 (29,9)	34 (31,5)	0.773 ^a
Hayır	143 (70,1)	74 (68,5)	
Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	95 (46,6)	50 (46,3)	0.878 ^a
Kararsızım	69 (33,8)	39 (36,1)	
Olumsuz düşünüyorum	40 (19,6)	19 (17,6)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?			
Evet	115 (56,4)	54 (50)	0.545 ^b
Kararsızım	48 (23,5)	28 (25,9)	
Hayır	41 (20,1)	26 (24,1)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?			
Evet	61 (29,9)	30 (27,8)	0.389 ^a
Kararsızım	62 (30,4)	41 (38)	
Hayır	81 (39,7)	37 (34,3)	
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?			
Evet	117 (57,4)	51 (47,2)	0.088 ^a
Kararsızım	58 (28,4)	44 (40,7)	
Hayır	29 (14,2)	13 (12)	

a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test

Tablo 21'de katılımcıların çeşitli değişkenleri ile “Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?” Sorusu açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre “Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?” ile “Sütannelik hakkındaki düşünceniz?” Sorusu ($p=0.014$), arasında istatistiksel anlamlı farklılık görülmüştür.

“Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?” Sorusu ile “Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?” Sorusu ($p=0.076$), “Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?” Sorusu ($p=0.906$), “Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?” Sorusu ($p=0.750$), “Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?” Sorusu ($p=0.490$), “Sütanneliği duydunuz mu?” Sorusu ($p=0.955$), “Sütannelik yaptınız mı?” Sorusu ($p=0.857$), “Çocuğunuzun sütannesini var mı?” Sorusu ($p=0.739$), “Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?” Sorusu ($p=0.773$), “Anne sütü bankacılığı hakkındaki

düşünceniz?” Sorusu ($p=0.878$), “Ülkemizde ASB bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?” Sorusu ($p=0.545$), “Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?” Sorusu ($p= 0.389$), “Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?” Sorusu ($p=0.088$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 22. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağız, kolostrum) verdiniz mi?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması

Değişkenler	Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağız, kolostrum) verdiniz mi?		P
	Evet (n=291)	Hayır (n=21)	
Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?			
İlk 1 saat içinde	203 (69,8)	7 (33,3)	<0.001^a
1-24 saat arasında	77 (26,5)	9 (42,9)	
24 saatten sonra	11 (3,8)	5 (23,8)	
Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?			
Anneye bağlı sebepler	35 (32,4)	8 (50)	0.346 ^a
Bebeğe bağlı sebepler	25 (23,1)	2 (12,5)	
Diğer	48 (44,4)	6 (37,5)	
Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?			
Evet	127 (43,6)	12 (57,1)	0.229 ^a
Hayır	164 (56,4)	9 (42,9)	
Sütanneliği duydunuz mu?			
Evet	259 (89)	15 (71,4)	0.030^b
Hayır	32 (11)	6 (28,6)	
Sütannelik hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	151 (51,9)	10 (47,6)	0.661 ^a
Kararsızım	93 (32)	6 (28,6)	
Olumsuz düşünüyorum	47 (16,2)	5 (23,8)	
Sütannelik yaptınız mı?			
Evet	35 (12)	4 (19)	0.348 ^a
Hayır	256 (88)	17 (81)	
Çocuğunuzun sütannesi var mı?			
Evet	32 (11)	3 (14,3)	0.645 ^a
Hayır	259 (89)	18 (85,7)	
Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?			
Evet	91 (31,3)	4 (19)	0.240 ^a
Hayır	200 (68,7)	17 (81)	

Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	136 (46,7)	9 (42,9)	0.835 ^a
Kararsızım	101 (34,7)	7 (33,3)	
Olumsuz düşünüyorum	54 (18,6)	5 (23,8)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?			
Evet	159 (54,6)	10 (47,6)	0.611 ^a
Kararsızım	69 (23,7)	7 (33,3)	
Hayır	63 (21,6)	4 (19)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?			
Evet	83 (28,5)	8 (38,1)	0.647 ^a
Kararsızım	97 (33,3)	6 (28,6)	
Hayır	111 (38,1)	7 (33,3)	
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?			
Evet	159 (54,6)	9 (42,9)	0.541 ^a
Kararsızım	93 (32)	9 (42,9)	
Hayır	39 (13,4)	3 (14,3)	

a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test

Tablo 22'de katılımcıların çeşitli değişkenleri ile "Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?" Sorusu açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre "Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?" ile "Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?" Sorusu ($p<0.001$), "Sütannelik hakkındaki düşünceniz?" Sorusu ($p=0.030$), arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır.

"Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?" Sorusu ile "Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?" Sorusu ($p=0.346$), "Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?" Sorusu ($p=0.229$), "Süt annelik hakkındaki düşünceniz?" Sorusu ($p=0.661$), "Sütannelik yaptınız mı?" Sorusu ($p=0.348$), "Çocuğunuzun sütannesini var mı?" Sorusu ($p=0.645$), "Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?" Sorusu ($p=0.240$), "Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?" Sorusu ($p=0.835$), "Ülkemizde ASB bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?" Sorusu ($p=0.611$), "Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?" Sorusu ($p=0.647$), "Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?" Sorusu ($p=0.541$) arasında istatistiksel anlamlı farklılık görülmemiştir.

Tablo 23. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Bebeginizin ilk emzirilme zamanı?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması

Değişkenler	Bebeginizin ilk emzirilme zamanı?			P
	İlk 1 saat içinde (n=210)	1-24 saat arasında (n=86)	24 saatten sonra (n=16)	
Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?				
Anneye bağlı sebepler	11 (36,7)	28 (35,4)	4 (26,7)	0.102 ^a
Bebeğe bağlı sebepler	11 (36,7)	12 (15,2)	4 (26,7)	
Diğer	8 (26,7)	39 (49,4)	7 (46,7)	
Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?				
Evet	89 (42,4)	42 (48,8)	8 (50)	0.540 ^a
Hayır	121 (57,6)	44 (51,2)	8 (50)	
Sütanneliği duydunuz mu?				
Evet	189 (90)	72 (83,7)	13 (81,3)	0.231 ^a
Hayır	21 (10)	14 (16,3)	3 (18,8)	
Sütannelik hakkındaki düşünceniz?				
Olumlu düşünüyorum	110 (52,4)	44 (51,2)	7 (43,8)	0.798 ^a
Kararsızım	63 (30)	29 (33,7)	7 (43,8)	
Olumsuz düşünüyorum	37 (17,6)	13 (15,1)	2 (12,5)	
Sütannelik yaptınız mı?				
Evet	27 (12,9)	9 (10,5)	3 (18,8)	0.631 ^a
Hayır	183 (87,1)	77 (89,5)	13 (81,3)	
Çocuğunuzun sütannesi var mı?				
Evet	21 (10)	11 (12,8)	3 (18,8)	0.487 ^a
Hayır	189 (90)	75 (87,2)	13 (81,3)	
Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?				
Evet	62 (29,5)	28 (32,6)	5 (31,3)	0.874 ^a
Hayır	148 (70,5)	58 (67,4)	11 (68,8)	
Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?				
Olumlu düşünüyorum	104 (49,5)	35 (40,7)	6 (37,5)	0.293 ^a
Kararsızım	64 (30,5)	37 (43)	7 (43,8)	

Olumsuz düşünüyorum	42 (20)	14 (16,3)	3 (18,8)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?				
Evet	119 (56,7)	42 (48,8)	8 (50)	0.862 ^a
Kararsızım	47 (22,4)	25 (29,1)	4 (25)	
Hayır	44 (21)	19 (22,1)	4 (25)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?				
Evet	63 (30)	24 (27,9)	4 (25)	0.647 ^a
Kararsızım	65 (31)	32 (37,2)	6 (37,5)	
Hayır	82 (39)	30 (34,9)	6 (37,5)	
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?				
Evet	117 (55,7)	43 (50)	8 (50)	0.516 ^a
Kararsızım	62 (29,5)	34 (39,5)	6 (37,5)	
Hayır	31 (14,8)	9 (10,5)	2 (12,5)	
a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test				

a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test

Tablo 23'te katılımcıların çeşitli değişkenleri ile "Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?" Sorusu açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre "Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?" ile "Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?" Sorusu ($p=0.102$), "Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?" Sorusu ($p=0.540$), "Sütanneliği duydunuz mu?" Sorusu ($p=0.231$), "Sütannelik hakkındaki düşünceniz?" Sorusu ($p=0.798$), "Sütannelik yaptınız mı?" Sorusu ($p=0.631$), "Çocuğunuzun sütannesi var mı?" Sorusu ($p=0.487$), "Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?" Sorusu ($p=0.874$), "Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?" Sorusu ($p=0.292$), "Ülkemizde ASB bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?" Sorusu ($p=0.735$), "Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?" Sorusu ($p=0.862$), "Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?" Sorusu ($p=0.516$) karşılaştırıldığında istatistiki olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır.

Tablo 24. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile "Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?" Sorusu Açısından Karşılaştırılması

Değişkenler	Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?
-------------	---

	Anneye bağlı sebepler (n=43)	Bebeğe bağlı sebepler (n=27)	Diğer (n=54)	p
Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?				
Evet	21 (48,8)	13 (48,1)	22 (40,7)	0.685 ^a
Hayır	22 (51,2)	14 (51,9)	32 (59,3)	
Sütanneliği duydunuz mu?				
Evet	35 (81,4)	25 (92,6)	43 (79,6)	0.320 ^a
Hayır	8 (18,6)	2 (7,4)	11 (20,4)	
Sütannelik hakkındaki düşünceniz?				
Olumlu düşünüyorum	22 (51,2)	14 (51,9)	25 (46,3)	0.890 ^a
Kararsızım	16 (37,2)	8 (29,6)	20 (37)	
Olumsuz düşünüyorum	5 (11,6)	5 (18,5)	9 (16,7)	
Sütannelik yaptınız mı?				
Evet	5 (11,6)	3 (11,1)	8 (14,8)	0.854 ^a
Hayır	38 (88,4)	24 (88,9)	46 (85,2)	
Çocuğunuzun sütannesi var mı?				
Evet	5 (11,6)	3 (11,1)	7 (13)	0.965 ^a
Hayır	38 (88,4)	24 (88,9)	47 (87)	
Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?				
Evet	10 (23,3)	9 (33,3)	15 (27,8)	0.653 ^a
Hayır	33 (76,7)	18 (66,7)	39 (72,2)	
Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?				
Olumlu düşünüyorum	17 (39,5)	9 (33,3)	22 (40,7)	0.778 ^a
Kararsızım	20 (46,5)	11 (40,7)	22 (40,7)	
Olumsuz düşünüyorum	6 (14)	7 (25,9)	10 (18,5)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?				
Evet	21 (48,8)	12 (44,4)	27 (50)	0.440 ^a

Kararsızım	11 (25,6)	5 (18,5)	17 (31,5)	
Hayır	11 (25,6)	10 (37)	10 (18,5)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?				
Evet	13 (30,2)	5 (18,5)	18 (33,3)	
Kararsızım	15 (34,9)	9 (33,3)	20 (37)	0.522 ^a
Hayır	15 (34,9)	13 (48,1)	16 (29,6)	
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?				
Evet	21 (48,8)	11 (40,7)	28 (51,9)	
Kararsızım	19 (44,2)	10 (37)	19 (35,2)	0.409 ^a
Hayır	3 (7)	6 (22,2)	7 (13)	

a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test

Tablo 24'te katılımcıların çeşitli değişkenleri ile “Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?” Sorusu açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre “Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?” ile ““Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?” Sorusu (p=0.685), “Sütanneliği duydunuz mu?” Sorusu (p=0.320), “Sütannelik hakkındaki düşünceniz?” Sorusu (p=0.890), “Sütannelik yaptınız mı?” Sorusu (p=0.854), “Çocuğunuzun sütannesi var mı?” Sorusu (p=0.965), “Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?” Sorusu (p= 0.653), “Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?” Sorusu (p= 0.778), “Ülkemizde ASB bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?” Sorusu (p=0.440), “Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?” Sorusu (p=0.522), “Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?” Sorusu (p=0.409) arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır.

Tablo 25. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması

Değişkenler	Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su,
-------------	--

	herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?		
	Evet, (n=139)	Hayır, (n=173)	P
Sütanneliği duydunuz mu?			
Evet	122 (87,8)	152 (87,9)	0.980 ^a
Hayır	17 (12,2)	21 (12,1)	
Sütannelik hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	70 (50,4)	91 (52,6)	0.497 ^a
Kararsızım	42 (30,2)	57 (32,9)	
Olumsuz düşünüyorum	27 (19,4)	25 (14,5)	
Sütannelik yaptınız mı?			
Evet	21 (15,1)	18 (10,4)	0.212 ^a
Hayır	118 (84,9)	155 (89,6)	
Çocuğunuzun sütannesi var mı?			
Evet	23 (16,5)	12 (6,9)	0.008^a
Hayır	116 (83,5)	161 (93,1)	
Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?			
Evet	50 (36)	45 (26)	0.057 ^a
Hayır	89 (64)	128 (74)	
Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	62 (44,6)	83 (48)	0.390 ^a
Kararsızım	46 (33,1)	62 (35,8)	
Olumsuz düşünüyorum	31 (22,3)	28 (16,2)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?			
Evet	67 (48,2)	102 (59)	0.003^a
Kararsızım	30 (21,6)	46 (26,6)	
Hayır	42 (30,2)	25 (14,5)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?			
Evet	40 (28,8)	51 (29,5)	0.375 ^a
Kararsızım	41 (29,5)	62 (35,8)	
Hayır	58 (41,7)	60 (34,7)	
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?			
Evet	68 (48,9)	100 (57,8)	0.206 ^a
Kararsızım	48 (34,5)	54 (31,2)	
Hayır	23 (16,5)	19 (11)	

a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test

Tablo 25'te katılımcıların çeşitli değişkenleri ile “Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?” Sorusu

açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre “Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?” ile “Çocuğunuzun sütannesi var mı?” Sorusu ($p=0.008$), “Ülkemizde ASB bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?” Sorusu ($p=0.003$), arasında istatistiki anlamlı farklılık saptanmıştır.

“Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) bir şey verdiniz mi?” Sorusu ile “Sütanneliği duydunuz mu?” Sorusu ($p=0.980$), “Sütannelik hakkındaki düşünceniz?” Sorusu ($p=0.497$), “Sütannelik yaptınız mı?” Sorusu ($p=0.212$), “Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?” Sorusu ($p=0.057$), “Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?” Sorusu ($p= 0.390$), “Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?” Sorusu ($p=0.375$), “Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?” Sorusu ($p=0.206$) arasında istatistiki anlamlı farklılık saptanmamıştır.

Tablo 26. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Sütanneliği duydunuz mu?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması

Değişkenler	Sütanneliği duydunuz mu?		P
	Evet, (n=274)	Hayır, (n=38)	
Sütannelik hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	153 (55,8)	8 (21,1)	<0.001^a
Kararsızım	78 (28,5)	21 (55,3)	
Olumsuz düşünüyorum	43 (15,7)	9 (23,7)	
Sütannelik yaptınız mı?			
Evet	38 (13,9)	1 (2,6)	0.063 ^b
Hayır	236 (86,1)	37 (97,4)	
Çocuğunuzun sütannesi var mı?			
Evet	35 (12,8)	0 (0)	0.012^b
Hayır	239 (87,2)	38 (100)	
Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?			
Evet	93 (33,9)	2 (5,3)	<0.001^a
Hayır	181 (66,1)	36 (94,7)	
Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	134 (48,9)	11 (28,9)	0.015^a
Kararsızım	87 (31,8)	21 (55,3)	
Olumsuz düşünüyorum	53 (19,3)	6 (15,8)	

Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?				
Evet	152 (55,5)	17 (44,7)		
Kararsızım	63 (23)	13 (34,2)	0.296 ^a	
Hayır	59 (21,5)	8 (21,1)		
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?				
Evet	80 (29,2)	11 (28,9)		
Kararsızım	93 (33,9)	10 (26,3)	0.567 ^a	
Hayır	101 (36,9)	17 (44,7)		
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?				
Evet	149 (54,4)	19 (50)		
Kararsızım	89 (32,5)	13 (34,2)	0.851 ^a	
Hayır	36 (13,1)	6 (15,8)		
a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test				

Tablo 26'da katılımcıların çeşitli değişkenleri ile "Sütanneliği duydunuz mu?" Sorusu açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre "Sütanneliği duydunuz mu?" ile "Sütannelik hakkındaki düşünceniz?" Sorusu ($p<0.001$), "Çocuğunuzun sütanesi var mı?" Sorusu ($p=0.012$), "Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?" Sorusu ($p<0.001$) ve "Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?" Sorusu ($p=0.015$) arasında istatistiki anlamlı farklılık saptanmıştır.

"Sütanneliği duydunuz mu?" Sorusu ile "Sütannelik yaptınız mı?" Sorusu ($p=0.063$) "Ülkemizde ASB bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?" Sorusu ($p=0.296$), "Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?" Sorusu ($p=0.567$), "Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?" Sorusu ($p=0.851$) arasında istatistiki anlamlı farklılık saptanmamıştır.

Tablo 27. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile "Sütannelik hakkındaki düşünceniz?" Sorusu Açısından Karşılaştırılması

Değişkenler	Sütannelik hakkındaki düşünceniz?			
	Olumlu düşünüyorum (n=161)	Kararsızım (n=99)	Olumsuz düşünüyorum (n=52)	p
Sütannelik yaptınız mı?				
Evet	35 (21,7)	4 (4)	0 (0)	<0.001 ^a

Hayır	126 (78,3)	95 (96)	52 (100)	
Çocuğunuzun sütannesi var mı?				
Evet	29 (18)	4 (4)	2 (3,8)	<0.001^a
Hayır	132 (82)	95 (96)	50 (96,2)	
Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?				
Evet	55 (34,2)	22 (22,2)	18 (34,6)	0.098 ^a
Hayır	106 (65,8)	77 (77,8)	34 (65,4)	
Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?				
Olumlu düşünüyorum	116 (72)	21 (21,2)	8 (15,4)	<0.001^a
Kararsızım	28 (17,4)	66 (66,7)	14 (26,9)	
Olumsuz düşünüyorum	17 (10,6)	12 (12,1)	30 (57,7)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?				
Evet	118 (73,3)	37 (37,4)	14 (26,9)	<0.001^a
Kararsızım	19 (11,8)	42 (42,4)	15 (28,8)	
Hayır	24 (14,9)	20 (20,2)	23 (44,2)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?				
Evet	70 (43,5)	16 (16,2)	5 (9,6)	<0.001^a
Kararsızım	43 (26,7)	46 (46,5)	14 (26,9)	
Hayır	48 (29,8)	37 (37,4)	33 (63,5)	
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?				
Evet	116 (72)	44 (44,4)	8 (15,4)	<0.001^a
Kararsızım	33 (20,5)	45 (45,5)	24 (46,2)	
Hayır	12 (7,5)	10 (10,1)	20 (38,5)	

a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test

Tablo 27’de katılımcıların çeşitli değişkenleri ile “Sütannelik hakkındaki düşünceniz?” Sorusu açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre “Sütannelik hakkındaki düşünceniz?” ile “Sütannelik yaptınız mı?” Sorusu ($p<0.001$), “Çocuğunuzun sütannesi var mı?” Sorusu ($p<0.001$), “Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?” Sorusu ($p<0.001$), “Ülkemizde ASB

bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?” Sorusu ($p<0.001$), “Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?” Sorusu ($p<0.001$), “Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?” Sorusu ($p<0.001$) arasında istatistiki anlamlı farklılık saptanmıştır.

“Sütannelik hakkındaki düşünceniz?” ile “Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?” Sorusu ($p=0.098$) arasında istatistiki olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır.

Tablo 28. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Sütannelik yaptınız mı?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması

Değişkenler	Sütannelik yaptınız mı?		P
	Evet (n=39)	Hayır (n=273)	
Çocuğunuzun sütannesi var mı?			
Evet	22 (56,4)	13 (4,8)	<0.001^a
Hayır	17 (43,6)	260 (95,2)	
Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?			
Evet	17 (43,6)	78 (28,6)	0.057 ^a
Hayır	22 (56,4)	195 (71,4)	
Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	24 (61,5)	121 (44,3)	0.055 ^a
Kararsızım	7 (17,9)	101 (37)	
Olumsuz düşünüyorum	8 (20,5)	51 (18,7)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?			
Evet	25 (64,1)	144 (52,7)	0.402 ^a
Kararsızım	7 (17,9)	69 (25,3)	
Hayır	7 (17,9)	60 (22)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?			
Evet	12 (30,8)	79 (28,9)	0.959 ^a
Kararsızım	13 (33,3)	90 (33)	
Hayır	14 (35,9)	104 (38,1)	
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?			
Evet	23 (59)	145 (53,1)	0.777 ^a
Kararsızım	11 (28,2)	91 (33,3)	
Hayır	5 (12,8)	37 (13,6)	

a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test

Tablo 28'de katılımcıların çeşitli değişkenleri ile "Sütannelik yaptınız mı?" Sorusu açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre "Sütannelik yaptınız mı?" ile "Çocuğunuzun sütannesi var mı?" Sorusu ($p<0.001$) arasında istatistiki anlamlı farklılık saptanmıştır.

"Sütannelik yaptınız mı?" Sorusu ile "Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?" Sorusu ($p=0.057$) "Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?" Sorusu ($p=0.055$), "Ülkemizde ASB bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?" Sorusu ($p=0.402$), "Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?" Sorusu ($p=0.959$), "Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?" Sorusu ($p=0.777$) arasında istatistiki olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır.

Tablo 29. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile "Çocuğunuzun sütannesi var mı?" Sorusu Açısından Karşılaştırılması

Değişkenler	Çocuğunuzun sütannesi var mı?		P
	Evet (n=35)	Hayır (n=277)	
Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?			
Evet	15 (42,9)	80 (28,9)	0.090 ^a
Hayır	20 (57,1)	197 (71,1)	
Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	18 (51,4)	127 (45,8)	0.823 ^a
Kararsızım	11 (31,4)	97 (35)	
Olumsuz düşünüyorum	6 (17,1)	53 (19,1)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?			
Evet	20 (57,1)	149 (53,8)	0.816 ^a
Kararsızım	7 (20)	69 (24,9)	
Hayır	8 (22,9)	59 (21,3)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?			
Evet	10 (28,6)	81 (29,2)	0.844 ^a
Kararsızım	13 (37,1)	90 (32,5)	
Hayır	12 (34,3)	106 (38,3)	

Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?			
Evet	19 (54,3)	149 (53,8)	0.926 ^a
Kararsızım	12 (34,3)	90 (32,5)	
Hayır	4 (11,4)	38 (13,7)	
a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test			

Tablo 29'da katılımcıların çeşitli değişkenleri ile “Çocuğunuzun sütannesi var mı?” Sorusu açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre “Çocuğunuzun sütannesi var mı?” ile “Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?” Sorusu (p=0.090), “Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?” Sorusu (p=0.823), “Ülkemizde ASB bulursa sütünüzü bağışlar mıydınız?” Sorusu (p=0.816), “Ülkemizde ASB bulursa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?” Sorusu (p=0.844) ve “ Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?” Sorusu (p=0.926) arasında istatistiki olarak farklılık saptanmamıştır.

Tablo 30. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması

Değişkenler	Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?		
	Evet (n=95)	Hayır (n=217)	p
Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?			
Olumlu düşünüyorum	50 (52,6)	95 (43,8)	0.001^a
Kararsızım	19 (20)	89 (41)	
Olumsuz düşünüyorum	26 (27,4)	33 (15,2)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulursa sütünüzü bağışlar mıydınız?			
Evet	47 (49,5)	122 (56,2)	0.359 ^a
Kararsızım	23 (24,2)	53 (24,4)	
Hayır	25 (26,3)	42 (19,4)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulursa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?			
Evet	26 (27,4)	65 (30)	0.635 ^a
Kararsızım	35 (36,8)	68 (31,3)	
Hayır	34 (35,8)	84 (38,7)	
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?			
Evet	53 (55,8)	115 (53)	0.065 ^a

Kararsızım	24 (25,3)	78 (35,9)
Hayır	18 (18,9)	24 (11,1)

a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test

Tablo 30'da katılımcıların çeşitli değişkenleri ile “Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?” Sorusu açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre “Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?” ile “Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?” Sorusu ($p=0.001$) arasında istatistiksel anlamlı farklılık saptanmıştır.

“Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?” ile “Ülkemizde ASB bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?” Sorusu ($p=0.359$), “Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?” Sorusu ($p=0.635$) ve “Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?” Sorusu ($p=0.065$) arasında istatistiksel anlamlı farklılık saptanmamıştır.

Tablo 31. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması

Değişkenler	Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?			p
	Olumlu düşünüyorum (n=145)	Kararsızım (n=108)	Olumsuz düşünüyorum (n=59)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?				
Evet	128 (88,3)	37 (34,3)	4 (6,8)	<0.001^a
Kararsızım	15 (10,3)	53 (49,1)	8 (13,6)	
Hayır	2 (1,4)	18 (16,7)	47 (79,7)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?				
Evet	77 (53,1)	14 (13)	0 (0)	<0.001^a
Kararsızım	40 (27,6)	56 (51,9)	7 (11,9)	
Hayır	28 (19,3)	38 (35,2)	52 (88,1)	
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?				
Evet	132 (91)	33 (30,6)	3 (5,1)	<0.001^a
Kararsızım	12 (8,3)	72 (66,7)	18 (30,5)	

Hayır	1 (0,7)	3 (2,8)	38 (64,4)
-------	---------	---------	-----------

a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test

Tablo 31'de katılımcıların çeşitli değişkenleri ile “Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?” Sorusu açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre “Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?” ile “Ülkemizde ASB bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?” Sorusu ($p<0.001$), “Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?” Sorusu ($p<0.001$), “Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?” Sorusu ($p<0.001$) karşılaştırıldığında istatistiksel anlamlı farklılık saptanmıştır.

Tablo 32. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması

Değişkenler	Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?			P
	Evet (n=169)	Kararsızım (n=76)	Hayır (n=67)	
Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?				
Evet	84 (49,7)	7 (9,2)	0 (0)	<0.001^a
Kararsızım	49 (29)	49 (64,5)	5 (7,5)	
Hayır	36 (21,3)	20 (26,3)	62 (92,5)	
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?				
Evet	144 (85,2)	22 (28,9)	2 (3)	<0.001^a
Kararsızım	22 (13)	52 (68,4)	28 (41,8)	
Hayır	3 (1,8)	2 (2,6)	37 (55,2)	

a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test

Tablo 32'de katılımcıların çeşitli değişkenleri ile “Ülkemizde ASB bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?” Sorusu açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre “Ülkemizde ASB bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?” ile “Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?” Sorusu ($p<0.001$), “Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?” Sorusu ($p<0.001$) arasında istatistiki anlamlı farklılık saptanmıştır.

Tablo 33. Katılımcıların Çeşitli Değişkenleri ile “Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?” Sorusu Açısından Karşılaştırılması

Değişkenler	Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?			
	Evet (n=91)	Kararsızım (n=103)	Hayır (n=118)	P
Ülkemize anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?				
Evet	87 (95,6)	51 (49,5)	30 (25,4)	<0.001 ^a
Kararsızım	4 (4,4)	52 (50,5)	46 (39)	
Hayır	0 (0)	0 (0)	42 (35,6)	

a=Pearson Chi Square test, b=Fisher's Exact test

Tablo 32’de katılımcıların çeşitli değişkenleri ile “Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?” Sorusu açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre “Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?” ile “Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?” Sorusu ($p<0.001$) arasında istatistiki anlamlı farklılık saptanmıştır.

5. TARTIŞMA

Anne sütü bebek gelişimine uygun, bebek için en makul ve kaliteli besin içeriğine sahip, hastalıklardan koruyucu, en üstün beslenme şeklidir. (50)

Çalışmamızda annelerin anne sütü algısının belirlenmesi; anne sütü bağıışı, sütannelik ve anne sütü bankacılığı ile ilgili fikirlerinin saptanması; bunların kendi aralarındaki ilişkisi ve etkili olan sosyodemografik faktörlerin değerlendirilmesi; böylece AS algısının ve ASB farkındalığının artması için yapılan çalışmalara katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Anket verilerine göre “Annelerin Anne Sütü Algısı ve Anne Sütü Bankacılığı Hakkındaki Düşünceleri” adlı çalışmamıza en az bir çocuğu olan 312 kadın katılmıştır. 312 katılımcının yaş ortalaması $38,82 \pm 10,42$ (min: 23,max: 65) olarak saptanmıştır. Veriler incelendiğinde %84,9’unun (265 kişi) lise ve üstü, %15,1’inin (47 kişi) lise altı mezuniyete sahip olduğu; %46,2’sinin (144 kişi) bir işte çalıştığı; %91’inin (284 kişi) çekirdek aile yapısına sahip olduğu görülmüştür.

Çalışmamıza katılan en az bir çocuğu olan 312 kadının “Erişkinlerin Anne Sütü İle İlgili Algıları”(ASAÖ) ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalamasının $129,58 \pm 17,73$ (min:60 max:150) olduğu görülmektedir. Bu ölçeğin kullanıldığı literatürdeki diğer çalışmaları incelediğimizde toplam puan ortalamaları Özge Eren’in 1750 kişiyle gerçekleştirdiği çalışmasında $120,94 \pm 16,73$, İçten Olgu Bafalı ve arkadaşlarının 83 çift (166 kişi) ile yapılan çalışmasında $125,5 \pm 15,7$ ve Didem Kaya ile Funda Evcili’nin 481 öğrenciyle gerçekleştirdiği çalışmada ölçek toplam puan ortalaması $61,82 \pm 15,86$ olarak görülmektedir (21)(51)(14). Katılımcılarımızın ölçek toplam puanının ortalaması öngördüğümüz ortalama değerin üstünde olmakla birlikte literatürde aynı ölçeğin kullanıldığı incelediğimiz diğer çalışmalardaki puan ortalamalarına kıyasla daha yüksek saptanmıştır. Bu ortalama puanların yükselmesi yani bireylerin anne sütü algılarının artması için çevremizdeki kişilere ve hastalarımıza AS ve emzirme konusundaki bilgilerimizi aktarmamız önem arz etmektedir.

Çalışmamıza katılan annelerin %21,8’inin (68 kişi) 18-30 yaş ; %41,7’sinin (130 kişi) 31-40 yaş; %20,5’i (64 kişi) 41-50 yaş arasında ve %16’sı (50 kişi) 50 yaş üstünde olduğu saptanmıştır. Çalışmamızda yaş ile ASAÖ toplam puanı arasında istatistiksel ilişki saptanmamıştır. Didem Kaya ve Funda Evcili’nin çalışmasında

bizim çalışmamızda olduğu gibi katılımcıların yaşı ile ASAÖ toplam puanı arasında istatistiksel açıdan önemli bir ilişki bulunmamıştır (14). Hamade ve arkadaşlarının çalışmasında da katılımcıların emzirme konusundaki bilgi seviyeleriyle yaşları arasında ilişki görülmemiştir(52). Ancak Özsoy'un 2014 senesindeki çalışmasında yetişkin annelerin emzirme bilgi düzeyi adölesan annelerinkinden daha yüksek saptanmıştır (53). Özge Eren'in çalışmasında ise 33-39 yaş arasındakilerin ölçekten aldığı puanlar diğer yaş gruplarının ölçek puanlarına göre yüksek bulunmuştur. Özsoy ve Eren'in yaptığı iki çalışmayı incelediğimizde ileri yaştaki annelerin ASAÖ toplam puanının daha yüksek olduğunu görmekteyiz (21) (53). Özsoy ve Eren'in çalışmalarının sonuçlarına göre annelerin yaş aldıkça tecrübelerinin dolayısıyla AS hakkında bilgilerinin arttığını sonucuna varmaktayız.

Çalışmamızda %46,2'nin (144 kişi) herhangi bir işte çalıştığı ve %53,8'in (168 kişi) çalışmadığı saptanmıştır. Çalışmamızda annelerin çalışma durumu ve ASAÖ ortalama puanı arasında anlamlı ilişki olmamasına rağmen Özge Eren'in çalışmasında yarı zamanlı çalışan veya işi olmayan kişilerin ASAÖ puanı tam zamanlı çalışanlara göre anlamlı oranda düşük saptanmıştır (21). Çakmak ve arkadaşlarının çalışmasında ise çalışan kadınların AS bilgisi düzeyi çalışmayan kadınlara göre istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksektir (37). Çalışan annelerin iş ortamı gibi farklı sosyal ortamlara daha fazla katılarak diğer annelerin deneyimlerinden faydalanabileceği düşünülmektedir (37). Farklı kültürlerden insanlarla daha çok iletişim kurulması annelerin bilgi seviyesine olumlu katkı sağlayabilir.

Çalışmamızda katılımcıların ASAÖ toplam puanı ile “Emzirme süreniz nedir?” sorusu arasında istatistiki anlamlı farklılık saptanmıştır. Katılımcılarımızdan emzirme süresi 2 yıldan uzun olanların ASAÖ toplam puanı 2 yıldan kısa olanlara göre daha yüksektir. Emzirmenin öneminin farkında olan ve bebeğine daha fazla AS veren kadınların AS algısını değerlendirmiş olduğumuz ölçekten yüksek puan almış olması beklenen bir durumdur. Kadınların AS algısını artırırsak bebeklerini daha uzun süre emzirmelerini de sağlamış oluruz.

Çalışmamızda “Bebeğinize ilk anne sütünü (Ağuz, kolostrum) verdiniz mi?” sorusuna %93,3 (291 kişi) “evet” yanıtını vermiştir. Bu soruyla ASAÖ toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır. Bebeğine kolostrum (ağuz)

verenlerin vermeyenlere kıyasla ASAÖ toplam puanı daha yüksek saptanmıştır. Kolostrum bebeğin bağışıklığını hayatı boyunca olumlu etkilediği için önemlidir. Gebe takibi için gelen annelere kolostrumun içeriğinden ve faydalarından bahsederek daha çok bebeğe kolostrum verilmesini sağlamış oluruz.

Çalışmamızda ASAÖ toplam puanıyla bebeğine ilk 6 ay AS harici su veya herhangi bir yiyecek veya içecek vermeyenler arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiki anlamlı farklılık saptanmıştır. TNSA verilerine göre ilk 6 ay yalnızca AS verme oranı yıllar içinde düşüş göstermektedir (54). Buna biberonların ve formül mamaların yaygınlaşmasının sebep olabileceği düşünülmektedir (55).

Katılımcılarımızın aile tipi sorgulandığında yalnızca %9'unun (28 kişi) geniş aile yapısında olduğu ve aile tipiyle emzirme bilgi düzeyi arasında bir ilişki saptanmadığı görülmektedir. Dönmez ve arkadaşlarının çalışmasında ise %21,5'inin geniş ailede yaşadığı ve geniş ailede yaşayanların emzirme davranışlarının ve emzirme bilgi düzeylerin yüksek olduğu saptanmıştır (55). Evde aile büyüğü olan veya kalabalık aile yapısında olanların diğer kişilerle tecrübelerini paylaştığı, bu sayede emzirme davranışlarının olumlu etkilendiği düşünülmektedir.

Çalışmamıza katılan annelerden %84,9'u (265 kişi) lise ve üstü eğitim düzeyinde olup %27,9'u (87 kişi) emzirme konulu eğitim almıştır. Bu çalışmayı yaparken eğitim düzeyi lise ve üstü olan annelerin ve emzirme eğitimi almış annelerin ASAÖ toplam puanının anlamlı olarak yüksek olmasını dolayısıyla eğitimlerin AS algısını ve farkındalığını artıracak sonucunu beklesek de bunlar arasında istatistiksel olarak herhangi bir ilişki saptanmamıştır. İçten Olgun Bafalı ve arkadaşlarının 166 kişi (83 çift) ile gerçekleşen çalışmasında katılımcıların %34,3'ünün (57 kişi) emzirmeyle alakalı eğitim veya bilgi almıştır ve bu kişilerin ölçek puan ortalamaları eğitim almayanlara göre anlamlı olarak yüksek görülmüştür (51). Dönmez'in çalışmasında da ASAÖ puanı ve eğitim arasında benzer şekilde anlamlı farklılık görülmüştür. Dönmez bu istatistiki anlamlı sonucu eğitimlerin amacına ulaştığı, AS bilincini arttırdığı şeklinde yorumlamıştır (55). Didem Kaya ise anne eğitim düzeyinin yüksekliğinin AS algısı yüksekliğiyle anlamlı ilişkili olduğu sonucuna varmıştır (14). Bireylerin eğitim seviyesi yüksekse sorunlar karşısında çözüm odaklı ve daha bilgili olabileceklerini savunmuştur (14).

Çalışmamızda emzirme eğitimi alınması ile emzirme süresi arasında anlamlı bir ilişki vardır ($p=0.018$). Bebeğine AS verme süresi 2 yıldan fazla olan annelerin daha yüksek oranda emzirme eğitimi almış olduğunu görmekteyiz. Buna bağlı olarak infantın daha uzun süre emzirilmesi için AS eğitimlerinin artırılmasının önem kazandığını düşünmekteyiz.

Anketimize göre katılımcıların %46.5'inin (145 kişi) AS arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullandığını; %53.5'inin ($n=167$) takviye kullanmadığı görüldü. Çalışmamızda ilk gebelik yaşı 25 üstü olanların anne sütünü arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullanma ve anne sütü hakkında eğitim alma oranının ilk gebelik yaşı 25 altı olanlara göre yüksek olduğu görülmüştür.

50 yaş üstünde AS arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullanımının diğer yaş gruplarına göre az olduğu istatistiki olarak saptanmıştır ($p<0.001$). Bundan takviye edici gıdaların yakın zamanda anne olanlarda daha çok tercih edildiğini çıkartmaktayız.

Katılımcılarımızın %65.4'ü (204 kişi) emzirme konusunda ailesinden/ çevresindeki kişilerden destek aldığını belirtmiştir. AS arttırmak için takviye edici gıda ya da ek yöntem kullanımı ile emzirme konusunda aileden / çevredeki kişilerden destek alma durumu arasında anlamlı ilişki vardır. Genelde çevresinden destek almış olanların takviye gıdaları da tercih ettiği görülmektedir.

Çalışmamıza katılanların %30.4'ü (95 kişi) anne sütü bankacılığını daha önce duyduğunu belirtmiştir. Bu oranı daha yüksek beklememize rağmen ön gördüğümüz oranın altındadır. ASB'yi duyanların %58.9'u (66 kişi) medya organları; %19.6'sı (22 kişi) ise sağlık çalışanları aracılığıyla duyduğunu belirtti. Ekşioğlu ve arkadaşlarının çalışmasında katılımcıların %41.6'sı ASB'yi bilmektedir ve %85.7'si ASB'yi medya sayesinde öğrenmiştir (40). Fransa ve İran'da yapılan iki çalışmada %53.4'ünün ve %71.4'ünün bu konuda sağlık çalışanından bilgi aldığı sonucuna varılmıştır (56). Çalışmamızdaki ve literatürdeki incelediğimiz çalışmalara göre medya organlarının AS ve ASB'ler konusunda halkı bilinçlendirmedeki yeri yadsınamayacak kadar çoktur. Televizyon, gazete, dergi gibi yollar aracılığıyla halkın bu konuda bilinci artırılabilir. Medya ile daha kalabalık kitlelere ulaşabiliriz. Haber kanallarında veya kamu spotlarında bu konulara yer verilmesinin etkili olabileceğini düşünmekteyiz.

Hem kendi çalışmamız hem incelediğimiz araştırmalarda ASB'lerin sağlık çalışanlarından öğrenilme oranlarının düşüklüğü dikkatimizi çekmektedir. Karacan ülkemizde ASB olmamasından ötürü konunun sağlık çalışanlarından öğrenilmesinin düşük olabileceğini düşünmektedir (57). Bu konularda toplumdaki bilinci artırabilmek için önceliğimiz sağlık çalışanlarının konuyla alakalı algısını artırmak olmalıdır. Toplumun biz hekimlerden medya organlarına göre daha güvenilir bilgiler alabileceğini düşünmekteyiz.

Katılımcıların %46,5'inin (145 kişi) ASB için olumlu düşündüğü ve %54,2'sinin (169 kişi) ülkemizde ASB bulursa sütünü bağışlayacağı ve %53'ünün (168 kişi) ASB açılması halinde destek olacağı belirlenmiştir. Ülkemizde ASB bulunmasa dahi annelerin yarısından fazlasının bu konuya olumlu yaklaşması ve eğer Türkiye'de ASB açılırsa bağışta bulunma konusunda gönüllü (bağışçı) olabileceklerini belirtmeleri mutluluk vericidir.

Bizim çalışmamızda ASB hakkında olumlu düşünenler ile kararsız olanların ASAÖ toplam puanları arasında anlamlı fark saptanmıştır ($p=0.001$). ASB hakkında olumlu düşünenlerin ASAÖ puanı daha yüksektir. Aynı zamanda ülkemizde ASB bulursa sütümü bağışlarım diyenler ya da ASB'den süt alırım diyenlerin ($p=0.002$) ASAÖ puanının süt almam ya da sütümü bağışlamam diyenlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ülkemizde ASB açılma durumu olsa desteklemem diyenlerin diğer gruplara kıyasla ASAÖ puanı yüksek saptanmıştır ($p<0.001$). Bu sonuç beklemediğimiz ve şaşırtıcı bir sonuç olmuştur.

Gürol ve arkadaşlarının 2013 yılında Doğu Anadolu bölgesindeki araştırmasında %90'dan fazlası daha önce ASB'yi duymadıklarını ancak %60'tan fazlası gerektiğinde süt bağışında bulunabileceklerini ifade etmişlerdir (58). Pekyiğit ve arkadaşlarının çalışmasına katılmış ve yaş ortalaması $33\pm7,2$ olan 252 anneden %50'ye yakını ASB'leri duyduğunu belirtmiş ancak %43,7'si gerek halinde dahi ASB'den faydalanmak istemediğini söylemiştir (59). Buna sebep olarak %67,9'u bulaşıcı hastalıklardan korkma ve %48,8'i dini faktörler olduğunu bildirmiştir. Çalışmamıza katılanların ise %37,8'i (118 kişi) ASB'den süt almak istemeyeceğini ve bunun sebebi olarak %26,7'si kültürel faktörler ile dini sebepler; %26,3'ü bulaşıcı hastalıklar; %24,9'u yeterli bilgisi olmaması; %20,3'ü enfeksiyon riski ve %1,8'i

diğer sebeplerden sütünü bağışlamaktan çekindiğini vurgulamıştır. Katılanların yarısına yakınının süt almaktan çekinme nedeni bulaşıcı hastalıklardan ve enfeksiyon gelişmesinden korkmaları olmuştur. Kişilerin sütlerin ASB'lerde hangi işlemlerden geçtiğini, pastörize edilişlerini ve yapılan testleri bilmeleri enfeksiyon bulaşma korkusunun giderilmesi için faydalı olabilir Ekşioğlu ve arkadaşlarının çalışmasında ise %71,3'ü ASB'leri desteklemektedir (40). Aksi görüş olarak Onat ve Karakoç'un çalışmasının sonucunda %70,6'nın gerek halinde bile ASB' den faydalanmayacağı saptanmıştır (60). Aykut ve arkadaşlarının 2012 senesindeki çalışmasında önemli bir kısmı sütkardeş ile ileride evlenme olasılığından sebepli ASB'leri doğru bulmadığını belirtmiştir (44). Karacan'ın çalışmasında annelerin yaklaşık yarısının ASB'lerin güzel çalışmalar olduğunu düşündükleri ve sağlık kuruluşlarında olmasını destekledikleri saptanmıştır (57). Maman'ın çalışmasında kadınların %77.1'i ikamet ettiği şehirde ASB olmasını isteyeceğini belirtmiş. Bu sonuç ülkemizde ASB kurulursa kadınların destekleyeceği konusunda umut verici olmuştur (43). Ekşioğlu ve arkadaşlarının çalışmasında da katılımcıların %71,3'ü ASB'yi destekliyor; %68,8'i ise sütünü bağışlayabileceğini düşünüyor. Sütünü vermek istemeyenlerin büyük kısmı hastalık oluşturma riskinden, geri kalan çoğunluk ise dini sebepler dolayısıyla sütünü vermek istemediğini belirtmiş (40). Pekyigit ve arkadaşlarının çalışmasında %66.3'ünün alıcı ve verici ailelerin kimliklerinin kaydedilmesinin ve iki ailenin birbiri hakkında bilgi sahibi olmasının daha uygun olduğunu belirtmişlerdir (59). Erciyas ve arkadaşlarının araştırmasında çoğunluğun kayıtların düzenli ve doğru şekilde tutulması halinde ASB'lerden süt alabileceklerini söylemişler (49). Palmquist ve Doehler'in çalışmasında çoğunluk süt almak veya vermek için tanımadığı kişileri tercih ettiğini belirtmiştir (61). Gelecek dönemde sütkardeşlerin birbirini tanımadığı için evlenebilecek olma ihtimali aileleri tedirgin etmektedir. Bu sebepten ötürü ailelerin tanışıyor olmayı tercih ettikleri düşünülmektedir (57). Bizim çalışmamızda da katılımcıların sütünü bağışlamak istememe sebepleri arasında % 26,7 oranla en etkili unsur kültürel ve dini sebeplerdir. Bu sonuç Karacan'ın görüşünü destekler nitelikte bir orandır.

Hem kendi çalışmamız hem incelemiş olduğumuz diğer çalışmalarda ailelerin daha çok kültürel-dini sebepler ile bulaşıcı hastalıklar ve enfeksiyonlardan çekindiği için ASB'ler konusunda çekimser davrandığını görmekteyiz. Sağlık çalışanları olarak

ASB'deki sütlerin işleyişini, yapılan testleri ve nasıl bir kayıt sistemi olduğunu öğrenip bu konuda kendimiz araştırmalar yapıp doğru bilgiler edindikten sonra güvenilir şekilde hastalara yol göstermemiz, onlarda ASB'lere güveni artırabilir. Aile hekimine gebe takiplerine gelen kadınlara doğum öncesi ulaşabiliyor olmak AS, emzirme ve ASB hakkında bilgilendirme yapabilmek için bir avantaj olarak değerlendirilebilir.

Çalışmamızda aile tipiyle süt bankasından yararlanma isteği arasında istatistiki bir fark saptanmadı. Maman'ın 2019 senesindeki çalışmasında geniş aile yapısındaki kadınların ASB'ye süt bağışlama isteğinin daha yüksek olduğu görülmüştür (43).

Katılımcılarımızın %27,9'u emzirmeyle alakalı bir eğitim aldığını belirtmiştir. Emzirme konusunda eğitim almaları ve ASB hakkında bilgilerinin olması arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. Eğitim almamış olanların çoğunun ASB hakkında bilgisi olmadığı görülmüştür. Maman'ın çalışmasında eğitim durumuyla ASB bilinmesi arasında istatistiki olarak anlamlı bir sonuç saptanmış olup eğitim durumu arttıkça ASB'lerin bilinirliğinin artmış olduğu görülmüş (43).

Çalışmamızda istatistiki olarak ASB hakkında bilgisi olanların ASB için genelde olumlu düşüncede olduğunu görmekteyiz. Bu da bize ASB'lere olumlu bakış açısını artırmak için hastalarımıza ASB hakkında bilgi vermemizin faydalı olacağını düşündürüyor.

Çalışmamızdaki annelerin %54,2'si (169 kişi) ülkemizde ASB bulursa sütünü bağışlayacağını; %24,4'ü (76 kişi) kararsız olduğunu; ancak %21,5'i (67 kişi) gerek halinde bile ASB'den süt almayacağını belirtmiştir. Annelerin bir kısmının süt alma konusunda çekinceleri bulunduğunu görmekteyiz. Ekşioğlu ve arkadaşlarının araştırmasında %68,8'i, Gürol'un araştırmasında %64'ü sütünü bağışlamak istediğini belirtirken Geçer'in araştırmasında %46,5'i donör sütünü kullanabileceğini belirtmiştir (40)(58)(7).

Anketimize katılanların %87,8'i (274 kişi) sütanneliği duyduğunu; %51,6'sı (161 kişi) sütannelik hakkında olumlu düşündüğünü; %12,5'i (39 kişi) sütannelik yaptığını ve %11,2'si (35 kişi) çocuğunun süt annesi olduğunu belirtmiştir. Ergin'in çalışmasında %80,9'un gerektiğinde sütannelik yapabileceğini saptanmış (62).

Çalışmamızda sütannelik için olumlu düşünenlerin ASAÖ toplam puanı olumsuz düşünenlere göre yüksek saptanmıştır.

Süt annelik yapanlar ve ASB olması halinde desteklenmesi durumu; gerek halinde ASB'den süt alma veya sütünü bağışlama durumları arasında istatistiki olarak anlamlı farklılık yoktur. Sütannelik yapan ve çocuğuna bir süttenden süt alan kadınların ASB'leri desteklemesini, süt alma veya süt verme durumlarına olumlu bakmasını beklememize rağmen çalışmamızda bu şekilde anlamlı farklılık görülmedi. Ancak Maman'ın çalışmasında daha önce sütannelik yapanlar veya çocuğunun sütannesi olanların ASB'lere bağış yapmak isteme oranları istatistiki olarak yüksektir (43).

Sütanneliğin duyulmasıyla katılımcıların ASB hakkında bilgilerinin olması durumu ($p < 0.001$) arasında anlamlı ilişki vardır. Sütannelik kavramını duymamış olanların tamamına yakınının ASB hakkında da bilgisi olmadığı görülmüştür. Sütannelik kavramını daha önce duyanların ASB hakkında da olumlu düşündüğü görülmektedir.

Anketimizde sorulan “Sütannelik hakkındaki düşünceniz?” sorusu ile “Sütannelik yaptınız mı?” ($p < 0.001$); “Çocuğunuzun sütannesi var mı?” ($p < 0.001$); “ASB hakkındaki düşünceniz?” ($p < 0.001$); “Ülkemizde ASB bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?” ($p < 0.001$); “Ülkemizde ASB bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?” ($p < 0.001$), “Ülkemize ASB açılma durumu olsa destekler misiniz?” ($p < 0.001$) sorularının arasında istatistiki anlamlı fark saptandı. Sütannelik için olumlu düşünenlerin ASB'leri desteklediği ve bu konuda olumlu görüş bildirdiğini saptadık. Bu bizim çalışmayı yaparken beklediğimiz ve diğer çalışmalarda da benzer ilişkilerin görülmüş olduğu bir sonuçtur.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

- Çalışmamıza aile hekimliği polikliniğine başvuran en az bir çocuğu olan 312 kadın katılmıştır ve yaş ortalamaları $38,82 \pm 10,42$ saptanmıştır. “Erişkinlerin Anne Sütü İle İlgili Algıları”(ASAÖ) ölçeği uygulanan katılımcılarımızın ölçek toplam puan ortalamaları 129,58 (min:60 ve max:150) olarak saptanmıştır. Bu puanın yüksekliği annelerin anne sütü algısının yüksekliğini göstermektedir.
- ASAÖ toplam puanı ile emzirme süresi ($p=0.029$) arasında anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Emzirme süresi 2 yıldan fazla olan katılımcıların diğer gruplara kıyasla ASAÖ toplam puanı daha yüksek bulunmuştur. ASAÖ toplam puanı ile bebeğe ilk anne sütünü (ağuz, kolostrum) verilmesi arasında ($p=0.010$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bebeğine kolostrum (ağuz) verenlerin vermeyenlere kıyasla ASAÖ puanı daha yüksek bulunmuştur.
- Analiz sonucumuza göre ASAÖ toplam puanı ile yaş, ilk gebelik yaşı, eğitim durumu, çalışma durumu, aile tipi, çocuk sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.
- Çalışmamızda emzirme eğitimi alınması ile emzirme süresi arasında anlamlı ilişki vardır($p=0.018$). Emzirme eğitimi almış annelerin bebeğini daha uzun süre emzirmiş olması eğitimlerin amacına ulaştığını göstermektedir. Ne kadar çok aileye emzirme konulu eğitim verirse o kadar çok bebeğin mucizevi faydaları olan AS’yi daha uzun süre almasını sağlamış oluruz.
- Katılımcıların yalnızca %30,4’ü (95 kişi) ASB’yi daha önce duyduğunu ve bu kişilerin %58,9’u (66 kişi) medya organları; %19,6’sı (22 kişi) ise sağlık çalışanları aracılığıyla bilgi edindiğini belirtti. Öncelikle sağlık çalışanlarına eğitimler verilirse onların da hastalarına bilgilerini aktarabileceğini düşünmekteyiz. Aynı zamanda dergi, broşür veya televizyon aracılığıyla bu konunun üstünde daha çok durulduğu takdirde geniş kitlelere sesimizi duyurabiliriz.

- Katılımcıların %46,5'inin (145 kişi) ASB için olumlu düşündüğü ve %54,2'sinin (169 kişi) ülkemizde ASB bulursa sütünü bağışlayacağı ve %53'ünün (168 kişi) ASB açılması halinde destek olacağı belirlenmiştir. ASB için olumlu düşüncede olanların, ASB'den süt alırım ve ASB'ye sütümü bağışlarım diyenlerin ASAÖ toplam puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.
- Katılımcıların %37,8'i (118 kişi) ASB'den süt almak istemeyeceğini ve bunun sebebi olarak % 26,7' si kültürel faktörler ile dini sebepler ; % 26,3'ü bulaşıcı hastalıklar; % 24,9'u yeterli bilgisi olmaması; %20,3' ü enfeksiyon riski ve %1.8'i diğer sebeplerden sütünü bağışlamaktan çekindiğini vurgulamıştır. Sütlerin ASB'lerde nasıl bir süreçten geçtiğini, birçok testin yapıldığını ve bilgilerin kayıt altında tutulduğunu topluma anlatmalıyız. Bunları bilmeleri ASB'lere duyulan güveni artırabilir.
- %87.8'i (274 kişi) sütanneliği duyduğunu; %51.6'sı (161 kişi) sütannelik hakkında olumlu düşündüğünü; %12,5'i (39 kişi) sütannelik yaptığını ve %11,2'si (35 kişi) çocuğunun süt annesi olduğunu belirtmiştir. Sütannelik hakkında olumlu görüş bildirenlerin ASAÖ puanının daha yüksek olduğu görülmüştür.
- Anketimizi annelere uygulayarak ASB'yi daha önce hiç duymamış ya da çok fazla bilgisi olmayan kişilerde farkındalık oluşturduğumuzu düşünmekteyiz. ASB'ler ihtiyaç sahibi bebeklere süt imkanı sağlamasının yanında bebeğine belli sebeplerden ötürü sütünü verememiş, çocuğu vefat etmiş ya da süt miktarı fazla kadınların sütünün ziyan olmamasını sağlamaktadır.
- Aile hekimleri olarak gebe takiplerine gelen yakın zamanda bebek sahibi olacak ailelerle rahat şekilde iletişime geçebilmemizi avantaj olarak değerlendirerek onları emzirme, AS ve ASB konularında bilgilendirebiliriz.
- AS'nin anne ve bebeğe faydaları, emzirme yöntemi, süresi ve sıklığı, bebeğin AS almasının mümkün olmadığı hallerde nasıl bir yol izlenebileceği ve ASB'ler hakkında prenatal ve postnatal dönemde anne ile birlikte babaya ve gebelik ile emzirme döneminde anneye ilgilenecek kişilere de eğitim verilmesi büyük önem arz eder.

7. KAYNAKÇALAR

1. Samur G. Anne Sütü. 2012;
2. Ata Yüzügüllü D, Aytaç N, Akbaba M. Annelerin ilk altı ay sadece anne sütü verme durumlarına etki eden etmenlerin incelenmesi. Turk Pediatr Ars. 2018;53(2):96–104.
3. Turfan EÇ, Akçiçek E, Ekşioğlu AB. Anne Sütü ve Emzirme. Vize Yayıncılık. 2020;7(2):809–20.
4. world health organization [Internet]. Available from: <https://www.who.int/>
5. Gümüş AB, Yardımcı H. Bütün Yönleri ile Anne Sütü Bankacılığı. 11(2):212–22.
6. Balci E, Kondolot M, Horoz D, Elmalı F, Çiçek B, Demirtaş T. Anne sütü ile beslenme süresini etkileyen etmenler Türkiye’de Kayseri ilinden kesitsel bir araştırma. Turk Pediatr Ars. 2012;47(2):99–103.
7. Geçer E. Bir kamu hastanesinde çalışan ebe, hemşire, hekim ve doğum yapmış kadınların süt bankası ve sütanneliğe ilişkin düşüncelerinin incelenmesi. 2018.
8. Form CE. Nonprofit Human Milk Banking in the United States (2013/045). J Midwifery Womens Health. 2013;58(5):595–6.
9. Kadioğlu M, Şahin NH. Anne Sütü Bağışı : Türkiye’deki Durum. 2014;1(2):102–14.
10. Gür E. Bebek Beslenmesinde Anne Sütünün Önemi ve Emzirme Tekniği. 2019;(225):225–32.
11. Guo S, Fu X, Scherpbier RW, Wang Y, Zhou H, Wang X, et al. Breastfeeding rates in central and western China in 2010: implications for child and population health. Bull World Health Organ. 2013;91(5):322–31.
12. Azema E, Callahan S. Breast milk donors in France: A portrait of the typical donor and the utility of milk banking in the french breastfeeding context. J Hum Lact. 2003;19(2):199–202.
13. Mackenzie C, Hons BA, Javanparast S, Newman L, Hons BA. Mothers ’ Knowledge of and Attitudes toward Human Milk Banking in South Australia : A Qualitative Study. 2013;
14. Kaya D, Evcili F. Genç Bireylerin Anne Sütü ve Emzirme Algısının Değerlendirilmesi. Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilim Enstitüsü Derg. 2023;8(1):46–50.
15. Mentor KP. Breastfeeding, Menopause, and Epithelial Ovarian Cancer. :188–91.
16. Barclay AR, Russell RK, Wilson ML, Gilmour WH, Satsangi J, Phil D, et al. Systematic Review: The Role of Breastfeeding in the Development of Pediatric Inflammatory Bowel Disease. J Pediatr [Internet]. 2009;155(3):421–6. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.jpeds.2009.03.017>

17. Akobeng AK, Ramanan A V., Buchan I, Heller RF. Effect of breast feeding on risk of coeliac disease: A systematic review and meta-analysis of observational studies. Arch Dis Child. 2006;91(1):39–43.
18. Ramos R, Kennedy KI, Visness CM. Effectiveness of lactational amenorrhoea in prevention of pregnancy in Manila, the Philippines: Non-comparative prospective trial. Br Med J. 1996;313(7062):909–12.
19. Henderson JJ, Evans SF, Straton JAY, Priest SR, Hagan R. Impact of Postnatal Depression on Breastfeeding Duration. 2003;(September):175–80.
20. Çaka SY, Topal S, Altınkaynak S. Anne Sütü ile Beslenmede Karşılaşılan Sorunlar. 2017;(August).
21. Eren Ö. Erişkinlerin anne sütü ile ilgili algıları. 2016.
22. Gölbaşı Z, Koç G. Kadınların Postpartum İlk 6 Aylık Süredeki Emzirme Davranışları ve Prenatal Dönemdeki Emzirme Tutumunun Emzirme Davranışları Üzerindeki Etkisi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilim Fakültesi Hemşirelik Derg. 2008;16–31.
23. Lazerov J, Ervin C. Promoting breastfeeding: Breastfeeding and population health. Breastfeed Med. 2011;6(5):305–6.
24. Köksal G, Özel HG. Bebek beslenmesi. 2012.
25. Uraş N, Akşit, Arif. Anne sütünün oluşumu ve içeriği. Türk Dünyası Uygul ve Araştırma Merk Yenidoğan Derg. :130–53.
26. Gözütok T. Kadınların anne sütü ve emzirme hakkında bilgi düzeyleri ve tutumları. 2022.
27. Okumuş H, Tokat MA. Emzirme Öz-Yeterlilik Algısını Güçlendirmeye Temelli Antenatal Eğitimin Emzirme Öz-Yeterlilik Algısına ve Emzirme Başarısına Etkisi. Hemşirelik Eğitim ve Araştırma Derg. 2013;10(1):21–9.
28. Giray H. Anne Sütü İle Beslenme. Sürekli Tıp Eğitim Derg. 2004;13(1):12–5.
29. Kelleher SL, Lönnerdal B. Immunological activities associated with milk. Adv Nutr Res. 2001;10(II):39–65.
30. Ketenci SB, Orbay E. İki yaş altı çocuğu olan annelerin, anne sütü ve emzirme ile ilgili bilgi,tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi. 2018.
31. Iş M. Süt Sağma Pompası Kullanan Ve Elle Süt Sağan Annelerde Anne Sütü İçeriğinin Karşılaştırılması.
32. Yalçın SS. Emzirme Danışmanlığı Uygulayıcı Kitabı. 2018;

33. Kültürsay N, Bilgen H, Türkyılmaz C. Sağlıklı Term Bebeğin Beslenmesi. Türk Neonatoloji Derneği. 2018;1–48.
34. Güney R, Çınar N. Anne Sütü ve Mikrobiyota Gelişimi. J Biotechnol Strateg Heal Res. 2017;1:17–24.
35. Gökçay G. Anne Sütü ve Emzirme El Kitabı. İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü. 2016;
36. T.C. Sağlık Bakanlığı Emzirme Danışmanlığı El Kitabı. Emzirme Danışmanlığı El Kitabı. Türkiye Halk Sağlığı Kurumu [Internet]. 2015;7–129. Available from: <https://istanbulism.saglik.gov.tr/Eklenti/7712/0/emzirmedanismanligielkitabipdf.pdf>
37. Çakmak S, Dengi ASD. Postpartum dönemdeki annelerin emzirme ve anne sütünün önemi hakkındaki bilgilerinin değerlendirilmesi. Türk Aile Hekim Derg. 2019;23(2):9–19.
38. Gündemir M. Sağlık çalışanlarının anne sütü ve emzirme konusundaki bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi. 2022.
39. Bilgen H, Kültürsay N, Türkyılmaz C. Sağlıklı Term Bebeğin Beslenmesi Rehberi. Turk Pediatr Ars. 2018;53:S128–37.
40. Ekşioğlu A, Yeşil Y, Turfan EÇ. Annelerin Süt Bankası Hakkındaki Görüşleri. Turk Pediatr Ars. 2015;50(2):83–9.
41. American Academy of Pediatrics [Internet]. Available from: <https://www.aap.org/>
42. Labiner-Wolfe J, Fein SB, Shealy KR, Wang C. Prevalence of breast milk expression and associated factors. Pediatrics. 2008;122(SUPPL. 2).
43. Maman B. Evli kadınların süt bankasına ilişkin bilgi ve görüşlerinin belirlenmesi. 2019.
44. Aydemir H. Anne Sütü Bankaları. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilim Derg [Internet]. 2021;1(3):186–93. Available from: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1739791>
45. Czank C, Prime DK, Hartmann B, Simmer K, Hartmann PE. Retention of the immunological proteins of pasteurized human milk in relation to pasteurizer design and practice. Pediatr Res. 2009;66(4):374–9.
46. Çalbıyram NÇ. Anne Sütü Bankaları. Türk Dünyası Uygul ve Araştırma Merk Yenidoğan Derg. :517–28.
47. Keskindemirci G. Anne Sütü Bankacılığı. Osmangazi Tıp Derg. 2020;30–4.
48. Tabachnick BG, Fidell LS. Using Multivariate Statistics. Res Methods Public Adm Nonprofit Manag. 2018;233–50.

49. Kilci Erciyas Ş, Özsvran M, Ayyıldız T. Views of Postnatal Mothers Regarding Human Milk Banking. *Batı Karadeniz Tıp Derg.* 2021;5(3):435–43.
50. Ball TM, Bennett DM. The Economic İmpact Of Breastfeeding. *Pediatr Clin North Am.* 2001;48(1):253–62.
51. Bafalı İO, Zengin; H, Çınar N. Evlilik Öncesi Çiftlerin Anne Sütü İle İlgili Algıları. *STED / Sürekli Tıp Eğitimi Derg.* 2019;28(4):229–38.
52. Hamade H, Chaaya M, Saliba M, Chaaban R, Osman H. Determinants of exclusive breastfeeding in an urban population of primiparas in Lebanon: A cross-sectional study. *BMC Public Health.* 2013;13(1).
53. Özsoy S. Adölesan Annelerin Emzirmeye Yönelik Düşünce ve Uygulamaları. *Florence Nightingale Hemşirelik Derg.* 2014;22(2):84.
54. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması [Internet]. Available from: http://www.sck.gov.tr/wp-content/uploads/2020/08/TNSA2018_ana_Rapor.pdf
55. Dönmez AY. Term Bebeği Olan Ebeveynlerin Anne Sütü Algısının, Sadece Anne Sütü İle Beslenme Süresi İle İlişkisi. 2019.
56. Kadi H, Lamireau D, Bouncer H, Madhkour I, Madden I, Enaud R, et al. Satisfaction Of Mothers Regarding Human Milk Donation. *Arch Pediatr [Internet].* 2020;27(4):202–5. Available from: <https://doi.org/10.1016/j.arcped.2020.03.005>
57. Karacan E. EMZİREN ANNELERİN ANNE SÜTÜ BANKACILIĞINA İLİŞKİN İNANÇ VE GÖRÜŞLERİ : NİTEL BİR ÇALIŞMA EMZİREN ANNELERİN ANNE SÜTÜ BANKACILIĞINA İLİŞKİN İNANÇ VE GÖRÜŞLERİ : NİTEL BİR ÇALIŞMA. 2023.
58. Gürol A, Özkan H, Çelebioğlu A. Turkish women’s knowledge and views regarding mother’s milk banking. *Collegian.* 2014;21(3):239–44.
59. Pekyiğit A, Yıldız D. Annelerin Donör Süt ve Süt Bankalarına İlişkin Görüşleri. *Güncel Pediatr.* 2019;17(3):325–36.
60. Onat G, Karakoç H. Informal Breast Milk Sharing in a Muslim Country: The Frequency, Practice, Risk Perception, and Risk Reduction Strategies Used by Mothers. *Breastfeed Med.* 2019;14(8):597–602.
61. Palmquist AEL, Doehler K. Human milk sharing practices in the U.S. *Matern Child Nutr.* 2016;12(2):278–90.
62. Ergin A, Uzun SU. Turkish Women’s Knowledge, Attitudes, and Behaviors on Wet-Nursing, Milk Sharing and Human Milk Banking. *Matern Child Health J [Internet].* 2018;22(4):454–60. Available from: <http://dx.doi.org/10.1007/s10995-018-2433-1>

8. EKLER

ANKET FORMU

Annelerin Anne Sütü Algısı ve Anne Sütü Bankacılığı Hakkındaki Düşünceleri

1.Çalışmaya katılmayı kabul ediyor musunuz?

-Evet

-Hayır

2. Yaşınız?

.....

3. Eğitim durumunuz?

-Lise altı

-Lise ve üstü

4.Çalışma durumunuz?

-Çalışıyorum

-Çalışmıyorum

5. Aile tipiniz?

-Çekirdek aile

-Geniş aile

6. Çocuk sayınız?

-1

-2

-3

-4 ve fazlası

7. İlk gebelik yaşıınız?

....

8. Anne sütünü artırmak için takviye edici gıda veya ek yöntem kullandınız mı?

-Evet

-Hayır

9. Çocuğunuz anne sütü aldı mı?

-Evet

-Hayır

10. Emzirme süreniz? (birden fazla çocuğunuz varsa en uzun emzirme sürenizi belirtiniz.)

-Hiç emmedi

-6 aydan az

-6 ay-2 yıl

-2 yıldan fazla

11. Emzirme konusunda eğitim aldınız mı?

-Evet

-Hayır

12. Emzirme konusunda ailenizden / çevrenizdeki kişilerden destek aldınız mı?

-Evet

-Hayır

13. Bebeğimize ilk anne sütünü (ağız, kolostrum) verdiniz mi?

-Evet

-Hayır

14. Bebeğinizin ilk emzirilme zamanı?

- Hiç emmedi
- İlk 1 saat içinde
- 1– 24 saat
- 24 saatten sonra

15. Eğer ilk 1 saat emmediyse sebebi nedir?

- Bebeğe bağlı sebepler
- Anneye bağlı sebepler
- Diğer

16. Çocuğunuza ilk 6 ay anne sütü harici (su, herhangi bir yiyecek veya içecek) verdiniz mi?

- Evet
- Hayır

17. Süt anneliği duydunuz mu?

- Evet
- Hayır

18. Süt annelik hakkındaki düşünceniz?

- Olumlu
- Olumsuz
- Kararsızım

19. Süt annelik yaptınız mı?

- Evet
- Hayır

20. Çocuğunuzun süt annesi var mı?

-Evet

-Hayır

21. Anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz var mı?

-Evet

-Hayır

22. Eğer anne sütü bankacılığı hakkında bilginiz varsa nereden bilgi aldınız mı?

-Aile hekiminizden

-Sağlık alışanlarından

-Medya organlarından

-Yakın evrenizden

23. Anne sütü bankacılığı hakkındaki düşünceniz?

-Olumlu

-Olumsuz

-Kararsızım

24. lkmzde anne sütü bankası bulunsa sütünüzü bağışlar mıydınız?

-Evet

-Hayır

-Kararsızım

25. Ülkemizde anne sütü bankası bulunsa gerek halinde bebeğiniz için süt alır mıydınız?

-Evet

-Hayır

-Kararsızım

26. Eğer anne sütü bankasından süt almayı düşünmüyorsanız sebebi nedir?

- Bulaşıcı hastalıklar
- Kültürel ve Dini sebepler
- Enfeksiyon gelişme riski
- Yeterli bilgin olmaması
- Diğer

27. Ülkemizde anne sütü bankası açılma durumu olsa destekler misiniz?

- Evet
- Hayır
- Kararsızım

Erişkinlerin anne sütü ile ilgili algı ölçeği

	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Orta Düzeyde	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Her anne bebeğini emzirmeyi başarabilir.					
2. İlk 6 ay anne sütü alan bebeğe su vermeye gerek yoktur.					
3. Anne sütü yoksa en uygun besin başka sağlıklı bir annenin sütüdür.					
4. Anne sütü bebeği başta enfeksiyon olmak üzere pek çok hastalıktan korur.					
5. Anne sütü alan bebek daha sağlıklı büyür ve gelişir.					
6. Anne sütü alan bebek daha zeki olur.					
7. Anne sütü sadece bebeklik döneminde değil erişkin dönemdeki bedensel ve ruhsal sağlığı da olumlu etkiler.					

8. Anne sütü vermek annenin sağlığını olumlu etkiler.					
9. Emzirmek anne-bebek ilişkisini güçlendirir.					
10. Emzirmek anne ve bebeğin ruh sağlığını olumlu etkiler.					
11. Emzirmek biberon ile beslenmekten daha kolaydır					
12. Anne sütü ile beslenen bebekler daha az hasta olacağı için bu durum ailenin sağlık harcamalarını azaltabilir.					
13. Anne sütü ile beslemek zamandan tasarrufu sağlar.					
14. Yeterli anne sütü alan kişilerin yaşam boyu sağlık harcamaları azalır.					
15. Bebeğini emziren annenin sağlığı daha iyi olacağından sağlık harcamaları daha az olur.					
16. Hazır bebek mamalarının ambalajları çevreye zarar verir.					
17. Anne sütü bebek, anne, aile, toplum, ekonomi ve evre için en iyi beslenme şeklidir.					
18. Emziren annenin beslenmesi aileye ekonomik yük getirmez.					
19. Anne sütünü vermemeyi gerektiren durumlar nadirdir.					
20. Doğumdan sonra ilk 6 ay anne sütü tek başına bebeciğin yeterlidir.					
21. Bebek 2 yaşına kadar tamamlayıcı besinlerle birlikte anne sütü almalıdır					
22. İlk 6 ay anne sütü ile beslenen bebeğe sadece D vitamini verilir. Diğer bütün vitaminler anne sütünde vardır.					
23. Anne sütünün içeriği bebeğin gereksinimine göre değişir.					

24. Anne sütü her ortamda verilebilir. (Seyahat, işyeri vb.)					
25. Hazır mamalar anne sütü kadar temiz olamaz.					
26. Anne sütü bebeğin yaşama şansını arttırır.					
27. Bebeklik ve çocukluk dönemlerinde yeterli anne sütü alanlar ileride i�� ve evlilik hayatlarında daha başarılıdır.					
28. Emziren annelerde meme, rahim ve yumurtalık kanseri riski azalır.					
29. Anne sütü çocukluk ve erişkin obezitesini (��i��manlığı) ��nler.					
30. Anne sütü çocukluk ve erişkinlik dönemindeki alerjik hastalık riskini azaltır.					

